

- BESIMI NË LIBRA
SHEJH SALIH EL FEUZAN

- TEKFIRI
SQARIMI I RREZIKUT TË TIJ DHE ARGUMENTET PËR TË
SHEJH AHMED EN-NEXHMI

- HAVARIXHËT
SHEJH SALIH EL FEUZAN

- HISTORIA E HUDIT ALEJHIS-SELAM
SHEJH ABDURRAHMAN ES-SADIJ

- NDERI
VLERA, SHKAQET DHE FRYTET E TIJ
SHEJH ABDULAZIJZ ALI SHEJH

REVISTË ELEKTRONIKE FETARE
VITI I PARË, NUMRI I TRETË
EL MUHARREM 1442 / SHTATOR 2020

PËRMBAJTJA

AKIDE DHE TEUHID

- [Besimi në libra](#) – Shejh Salih el Feuzan

MENHEXH

- [Tekfiri, sqarimi i rrezikut të tij dhe argumentet për të](#) – Shejh Ahmed en-Nexhmi

TEFSIR

- [Baza në Tefsir \(pjesa 3\)](#) – Shejh Muhamed el Uthejmin

FIK'H

- [Gjykimi i marrjes mes'h mbi meste dhe kushtet e saj](#) – Shejh Muhamed el Uthejmin
- [Kushtet e mesteve](#) - Shejh Muhamed el Uthejmin
- [Gjykimi i marrjes mes'h mbi çorape](#) - Shejh Muhamed el Uthejmin
- [Gjërat që e bëjnë të obliguar guslin, a janë prej gjërave që e prishin abdesin](#) - Shejh Muhamed el Uthejmin
- [Dispozitat që lidhen me xhunublekun](#) - Shejh Muhamed el Uthejmin
- [Ndikimi i dyshimit tek pastërtia](#) - Shejh Muhamed el Uthejmin
- [Gjërat që marrin gjykimin e papastërtisë dhe domethënia e tyre](#) - Shejh Muhamed el Uthejmin

GRUPACIONET

- [Havarixhët](#) - Shejh Salih el Feuzan
- [Paralajmërimi i besimtarëve nga khauarixhët bidatçi](#) – Shejh Abdullah el Buhari

FAMILJA

- [Përfitimi nga pushimet verore](#) – Shejh AbdulAziz ibën Baz

HISTORI DHE BIOGRAFI

- [Historia e Hudit alejhis-selam](#) – Shejh AbdurRahman es-Sa'dij

MORAL

- [Nderi; vlera, shkaqet dhe frytet e tij](#) – shejh AbdulAziz Ali Shejh

BESIMI NË LIBRA

SHEJH SALIH EL FEUZAN

Besimi në Librat e Allahut është një prej bazave dhe shtyllave të Imanit.

Besimi në Libra nënkupton besimin e prerë se ato janë të vërteta, se janë fjalë e Allahut të Lartësuar, e në to ka udhëzim, dritë dhe mjaftueshmëri për ata që i janë zbritur.

Ne besojmë librat që Allahu i ka përmendur me emra, si: Kurani, Teurati, Inxhili dhe Zeburi, po ashtu besojmë edhe librat që nuk janë përmendur me emra, sepse Allahu ka zbritur libra që vetëm Ai i di.

Zbritja e librave është tregues i mëshirës së Allahut ndaj robërve të Tij, ngase njerëzit kanë nevojë për to; mendja e njeriut është e kufizuar dhe nuk mund t'i dijë detajet të cilat janë të dobishme dhe ato që janë të dëmshme, edhe pse ai mund të dallojë ndryshimin midis të keqes dhe të mirës në mënyrë të përgjithshme. Mendja e njeriut është e predispozuar të anojë më shumë nga epshi, qëllimet dhe epshet lodrojnë me të, e nëse njerëzimi do mbështetej në mendje të cekëta, atëherë do të devijonte dhe humbiste.

Është urtësi dhe mëshirë e Allahut që të zbriste këto libra tek të dërguarit e Tij të zgjedhur, që t'iu sqaronin njerëzve përmbajtjen a tyre dhe çfarë përfshijnë prej rregullave të drejta, këshillave të dobishme, urdhëresave dhe ndalesave që garantojnë të mirën e njerëzimit.

Allahu i Lartësuar i tha Ademit, babait të njerëzimit, mbasi e nxorri nga Xheneti:

فَأَمَّا يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ هُدَىٰ فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

“Kur t’ju vijë udhërrëfimi Ynë, ata që do t’i përmbahen atij, nuk do të kenë frikë dhe nuk do të dëshpërohen.”¹

Gjithashtu ka thënë i Lartësuari:

---

¹ El Bekare 38.

يَا بَنِي آدَمَ إِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَفْصَحُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي ۖ فَمَنْ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

“O bijtë e Ademit, kur nga gjiri juaj të vijnë të dërguar që ju shpjegojnë shpalljet e Mia, atëherë ata që ruhen nga të këqijat dhe kryejnë vepra të mira, nuk do të frikësohen e as do të pikëllohen.”²

Njerëzit në lidhje me Librat janë ndarë në tre pjesë:

1. Një pjesë i kanë përgënjeshtuar të gjitha, e ata janë armiqtë e të dërguarve prej mohuesve, idhujtarëve dhe filozofëve.

2. Një pjesë tjetër i besuan të gjithë Librat, e ata janë besimtarët, të cilët besuan të gjithë të Dërguarit dhe atë që iu zbrit atyre, siç ka thënë Allahu i Lartësuar:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ ۗ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ

“I Dërguari beson në atë (Kuranin) që i është shpallur nga Zoti i tij e po ashtu dhe besimtarët: të gjithë besojnë në Allahun, melekët e Tij, librat e Tij dhe të dërguarit e Tij.”³

3. Një pjesë besuan në disa Libra dhe i mohuan disa të tjerë, e ata janë çifutët, të krishterët dhe çdo kush që ecën në rrugën e tyre, të cilët thonë:

نُؤْمِنُ بِمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۗ

“Ne besojmë në atë që na është shpallur neve”, duke mos besuar në atë që është zbritur më pas, ndonëse ajo është e Vërteta që pohon Shkrimet e tyre.”⁴

Madje ata besojnë në një pjesë të librave të tyre dhe i mohojnë pjesën tjetër, siç ka thënë Allahu i Lartësuar për ta:

² El Earaf: 35.

³ El Bekare 285.

⁴ El Bekare 91.

أَفْتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۗ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ لِّمَنَّا تَعْمَلُونَ

“Mos vallë, një pjesë të Librit (Teuratit) e besoni, kurse pjesën tjetër e mohoni?! Cilido prej jush që vepron kështu, do të ndëshkohet me poshtërim në këtë jetë, ndërsa në Ditën e Kiametit do të dërgohet në dënimin më të ashpër. Allahu nuk është i pavëmendshëm ndaj veprimeve tuaja.”⁵

Nuk ka dyshim se të besosh në një pjesë të Librit, apo në disa Libra, e pastaj t’i mohosh një pjesë të tyre, do të thotë të mohosh të gjithë Librat, sepse duhet patjetër të besosh të gjithë Librat qiellorë dhe të gjithë të dërguarit. Imani duhet të jetë patjetër i bashkuar tërësisht, pa dallime, ndarje, pa ndarje dhe pa dallime. Allahu i Lartësuar i ka qortuar ata të cilët janë ndarë dhe përçarë në lidhje me Librin. Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

“Sigurisht, ata që nuk pajtohen rreth Librit, janë të përçarë dhe larg së vërtetës.”⁶

Shkaku i mohimit të Librave nga ana e tyre, apo mohimit të disa prej tyre, apo të mohimit të një pjese të Librit është një; është pasimi i ëndjeve dhe i dyshimeve të rreme, gjithashtu pretendimi se kanë llogjikën, mendimin dhe analogjinë e mendjes. Ata vetëquhen të urtë dhe filozofë, ndërsa tallen me të dërguarit dhe ndjekësit e tyre, po ashtu i cilësojnë se janë mendjelehtë. Allahu i Lartësuar ka thënë:

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

“Kur të dërguarit e tyre iu sollën prova të qarta, ata u mburrën me diturinë që zotëronin vetë; por shumë shpejt i goditi ajo, me të cilën talleshin.”⁷

⁵ El Bekare 85.

⁶ El Bekare 176.

⁷ Gafir 83.

Kurse ndjekësit e të dërguarve besojnë në çdo libër që e ka zbritur Allahu, nuk bëjnë dallime mes tyre.

Besimi në librat e kaluar është besim i përgjithshëm, i cili është me pohim të zemrës dhe gjuhës, kurse besimi në Kuran është i detajuar, i cili është me pohim të zemrës dhe gjuhës, me pasimin e asaj që përmban, me marrjen për gjykes në çdo të vogël dhe të madhe, me besimin se është Fjala e Allahut e zbritur dhe nuk është i krijuar, që ka nisur nga Ai dhe tek Ai do të kthehet.

Nga urtësia e Allahut është se Librat e mëparshëm janë zbritur me afate dhe kohë të caktuara. Allahu ia ngarkoi njerëzve ruajtjen e tyre, siç ka thënë Allahu i Lartësuar:

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۖ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّاتِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ ۗ

“Ne kemi dërguar Teuratin, në të cilin janë udhëzimet dhe drita. Sipas tij, profetët që ia kishin dorëzuar veten Allahut, i gjykonin çifutët; por edhe të diturit dhe rabinët kështu vepronin, sepse atyre iu qe besuar ruajtja e Librit të Allahut, për të cilin ata dëshmonin.”⁸

Kurse Kurani fisnik, e zbriti Allahu për çdo brez të popujve dhe në çdo vend qofshin ata, deri në ditën e Gjykimit. Allahu e ka marrë përsipër ruajtjen e Kuranit, sepse funksioni i këtij libri mbaron vetëm kur të mbarojë jeta e njerëzve mbi Tokë. Allahu i Lartësuar thotë:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

“Sigurisht, Ne e kemi shpallur Kuranin dhe, sigurisht, Ne do ta ruajmë atë.”⁹

Po ashtu, Allahu i Lartësuar ka thënë:

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۖ تَنْزِيلًا مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

⁸ El Maide 44.

⁹ El Hixhr 9.

“Atij (Kuranit) nuk mund t’i afrohet gënjeshtër nga asnjëra anë. Kjo është shpallje prej një të Urti që meriton të gjitha lavdet.”¹⁰

Duhet patjetër që në çdo mospajtim dhe kundërshtim të kthehemi tek Kurani. Allahu e ka bërë gjykimin me diçka tjetër përveç Kuranit, e ka bërë gjykim tek Taguti.¹¹ Allahu i Lartësuar ka thënë:

أَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
وَقَدْ أُمرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ

“A nuk i ke parë ti (o Muhamed!) ata (hipokritë) që pohojnë se kanë besuar në atë që të është shpallur ty dhe profetëve të tjerë para teje? Ata kërkojnë gjykimin Tagutit (e dikujt tjetër veç Allahut), ndërkohë që janë urdhëruar t’a mohojnë atë (Tagutin).”¹² Tagut do të thotë: tejkalim i kufirit.

Allahu i ka qortuar ata të cilët pretendojnë se besojnë të gjithë Librat, e pastaj nuk kthehen për të gjykuar për çështjet e tyre tek Kurani dhe Suneti, mirëpo gjykohen tek disa Taguta.

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë: **“Kur një popull gjykon me diçka tjetër përveç asaj që ka zbritur Allahu, vetëm se mes tyre ndodhin vrasjet.”¹³**

Kjo është prej gjërave më të mëdha që ndikon në ndryshimin midis shteteve, në përhapjen e fitneve dhe në përplasjen midis popujve, sepse besimi në Libër nënkupton obligimin e gjykimin me të, andaj kush pretendon besimin në Libër (Kuran) dhe pastaj zgjedh të gjykohe me diçka tjetër përveç Librit, atëherë ai bie në kundërshtim me atë që pretendon. Libri nuk është i ndashëm, andaj ai duhet të zbatohet i gjithi, po ashtu duhet të veprohet me të në çdo fushë; në çështjet e besimit, në çështjet e adhurimit, në marrëdhëniet midis njerëzve, në çështjet e krimeve, në çështjet e sanksioneve, po ashtu në çështjet e edukatës dhe moralit. Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

¹⁰ Fussilet 42.

¹¹ Tek dikush tjetër përveç Allahut. (shp)

¹² En-Nisa 60.

¹³ Trasmeton Ibën Maxhe 4019.

“Kushdo që nuk gjykon sipas asaj që ka shpallur Allahu, ai është mohues (mosbesimtar) i vërtetë.”¹⁴

وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

“Kushdo që nuk gjykon sipas asaj që ka shpallur Allahu, ai është zullumqar i vërtetë.”¹⁵

وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

“Kushdo që nuk gjykon sipas asaj që ka shpallur Allahu, ai është keqbërës i vërtetë (fāsik).”¹⁶

Po ashtu, Allahu i Lartësuar ka thënë:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Jo, për Zotin tënd, ata nuk do të jenë besimtarë të vërtetë, derisa të marrin ty për gjyqtar për kundërshtitë mes tyre; e pastaj, të mos ndiejnë kurrfarë dyshimi ndaj gjykimit tënd dhe të të binden ty plotësisht.”¹⁷

Pra, e ka mohuar besimin me mohim të prerë, duke u betuar, për ata të cilët nuk gjykojnë tek i Dërguari sal-lAllahu alejhi ue sel-lem në çështjet e mospajtimit, duke u dorëzuar dhe nënshtruar gjykimit të Allahut. Po ashtu, i ka cilësuar ata që gjykojnë sipas asaj që ka shpallur Allahu me mohim (kufër), me zullum dhe me keqbërje, edhe pse pretendojnë besimin, drejtësinë dhe të drejtën. I mjerë qoftë ai popull që e zëvendëson Librin e Allahut me ligjet e Tagutit të vendosura nga njerëzit, të cilët pretendojnë besimin. Andaj themi se ska fuqi dhe forcë e ndihmë vetëm se prej Allahut të Lartësuar e Madhështor.

Përktheu: Idriz Manushi

¹⁴ El Maide 44.

¹⁵ El Maide 45.

¹⁶ El Maide 47.

¹⁷ En-Nisa 65.

TEKFIRI
SQARIMI I RREZIKUT TË TIJ DHE ARGUMENTET PËR TË
SHEJH AHMED EN-NEXHMI

Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit.

❖ **Tema e parë: domethënia e Tekfirit.**

Domethënia e Tekfirit është gjykimi i muslimanit që dëshmon se nuk ka të adhurar me të drejtë përveç Allahut, se Muhamedi është i Dërguari i Tij, i cili falet, jep zekat, agjëron dhe i pohon shtyllat e Islamit, se është kafir (mosbesimtar) dhe e ka të lejuar gjakun dhe pasurinë.

Kjo ndodhe vetëm në rast devijimi në mendim dhe ndryshimi në Akide. Kjo nuk ndodh tek muslimani me Akide dhe mendim të saktë, sepse të gjitha argumentet Islame tregojnë se kush dëshmon se nuk ka të adhurar me të drejtë përveç Allahut, se Muhamedi është i Dërguari i Tij, po ashtu beson obligueshmërinë e pesë namazeve, beson obligueshmërinë e zekatit sipas kuotave të tij të caktuara, beson obligueshmërinë e agjërimit të Ramazanit dhe të haxhit, beson se gjaku, pasuria dhe nderi i muslimanit janë të ndaluara, atëherë ai është musliman që muslimanët duhet të besojnë se e kanë vëlla, se duhet bashkëpunuar me të për kryerjen e obligimeve; cilado të jetë kombësia, ngjyra, afërsia apo largësia e tij fisnore. Argumentet për këtë gjë janë të shumta.

Allahu subhanehu ue teala ka thënë:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ ۚ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

“E megjithatë, ata qenë urdhëruar vetëm që të adhuronin Allahun me përkushtim të sinqertë, duke qenë në fenë e pastër (të Ibrahimit), si dhe të falnin namazin e të jepnin zeqatin. Kjo është feja e drejtë.”¹⁸

Po ashtu ka thënë:

---

¹⁸ El Bejneh: 5.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ

“Me të vërtetë, besimtarët janë vëllezër.”¹⁹

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë: **“Është i ndaluar gjaku i muslimanit që dëshmon se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, e se Muhamedi është i Dërguari i Allahut, përveç me një nga tre gjërat: i martuari që bën zina, ai që vret, ai që e lë fenë e tij dhe ndahet nga bashkësia.”**

Po ashtu ka thënë: **“Muslimani është vëlla i muslimanit; nuk i bën padrejtësi, nuk e dorëzon dhe nuk e tradhëton.”** Andaj, kush i bën tekfir vëllaut të tij musliman pa një shkak që e nxjerr fetarisht nga feja, si shirku i madh apo kufri i qartë që nuk mund të ketë tjetër interpretim; siç është mohimi i një obligimi për të cilin ka ixhma’ (unanimitet), apo lejimi i një harami për të cilin ka ixhma’ se është haram, apo ndalon një hallall për të cilin ka ixhma’ se është hallall, apo mohon një prej gjashtë shtyllave të besimit, pra, them: kush i bën tekfir një muslimani pa një prej këtyre shkaqeve që të nxjerrin nga Islami, atëherë ai është **Tekfirs, Havarixh dhe terrorist.**

Është e ditur se këto ndodhin vetëm nga persona që janë sprovuar me ndryshimin e besimit dhe mendimit të tyre nga ana e Havarixhëve të devijuar. Kjo gjë është e provuar dhe mirënjohur.

❖ Tema e dytë: zanafilla e Tekfirit në kohën e Selefëve.

Sa i përket zanafillës së Tekfirit në kohën e Selefëve, fillimi i tij është ajo që transmetohet në Sahihun e Buhariut dhe Muslimit, nga Ebu Seid el Hudrij, radijAllahu anhu, se ka thënë: “Kur ishte në Jemen, Aliu radijAllahu anhu dërgoi tek Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem një copë floriri të përzier me dhë. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem e ndau mes katër personave: el Ekra’ ibën Habis el Handhalij, Ujejneh ibën Bedër el Fezarij, Alkameh ibën Ulatheh el Amirij bashkë me njërin nga fisi Beni Kilab dhe Zejd el Hajr et-Taij bashkë me njërin nga fisi Beni Nebhan.

¹⁹ El Huxhurat: 10.

Kurejshët u zemëruan dhe thanë: “A po i jep parisë së Nexhdit ndërsa ne po na lë?”

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem tha: “Këtë e bëra që për t’ia afruar zemrat.”

Erdhi një burrë me mjekërr të dendur, me mollëza të me mollëza të dukshme, me sy të futur, me ballë të ngritur, me kokë të rruajtur dhe tha: “Frikësohu Allahut o Muhamed!”

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem tha: “Kush do t’i bindet Allahut nëse unë e kundërshtoj Atë?! A më beson mua Allahu njerëzit e Tokës, ndërsa juve jo?!”

Burri në fjalë iku, ndërsa një tjetër kërkoi leje që ta vriste, mendohet të jetë Halid ibnul Uelidi.

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem tha: **“Vërtet nga pasardhësit e këtij do të ketë njerëz që do ta lexojnë Kuranin, mirëpo nuk ua kalon fytyrë. Ata do të vrasin muslimanët dhe do të lejnë idhujtarët. Do të dalin nga Islami, ashtu siç e tejkalon shigjeta gjahun. Nëse unë i arrij, do t’i vras siç u vra populli i Adit.”**²⁰

Buhariu²¹ gjithashtu transmeton nga Ebu Seid el Hudrij, radijAllahu anhu, se Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë: **“Nga lindja do të dalin njerëz që e lexojnë Kuranin, mirëpo nuk ua kalon fytyrë. Do të dalin nga Islami, ashtu siç e tejkalon shigjeta gjahun, pastaj nuk kthehen më në të, derisa të kthehet shigjeta në harkun e tij.”**

Kjo histori, në këtë hadith, është lajmi i parë i transmetuar rreth tyre.

Kjo është vërtetuar në kohën e Uthmanit radijAllahu anhu, tek i cili i tubuan një grup Havarixhësh, e rrethuan në shtëpi dhe pastaj e vranë. Ndërsa në kohën e Aliut radijAllahu anhu, kur ishte lufta mes tij dhe Muavisë radijAllahu anhu, shokët e Muavisë ngritën lart mus’hafet dhe thanë: “Mes nesh dhe jush është Libri i Allahut.” Aliu i urdhëroi shokët e tij që të vazhdonin luftën, ndërsa ata refuzuan. Kur lufta u ndërpre, disa persona u përpoqën që të pajtonin mes Aliut dhe Muavisë dhe ranë dakort që të merrnin për gjykues dy

²⁰ Transmeton Buhariu dhe Muslimi nga Ebu Seid el Hudrij, radijAllahu anhu.

²¹ Buhariu 1614.

burra. Havarixhët që ishin mes shokëve të Aliut, i thanë Aliut: “Bëre kufër, sepse i more burrat për gjykatësa, ndërsa Allahu thotë:

إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ

“Me të vërtetë gjykimi i takon Allahut.”²² Kur u kthyen në Irak, ata shpallën kufirin e Aliut radijAllahu anhu.

Aliu i luftoi ata, a kjo pasiqë i dërgoi Abdullah ibën Abbasin radijAllahu anhume, i cili i debatoi. Një grup i tyre u kthyen²³, ndërsa një numër i madh i tyre u vranë në luftën e Nahravanit.

Havarixhët vazhdojnë të dalin herë pas here dhe prijësaj i luftojnë dhe i vrasin. Nganjëherë Havarixhët forcohen dhe nganjëherë dobësohen, mirëpo që nga koha e Uthmanit radijAllahu anhu e deri tani, nuk kanë patur shtet. Është vërtetuar fjala e Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem lidhur me ta: **“Do të dalë një brez që e lexojnë Kuranin, mirëpo nuk ua kalon fytet. Sa herë që del një brez i tyre ai këputet.”** Ibën Umeri ka thënë: kam dëgjuar Pejgamberin sal-lAllahu alejhi ue sel-lem të thotë: **“Sa herë që del një brez i tyre ai këputet, më shumë se njëzet herë, derisa mes (ushtrisë së) tyre të dalë Dexhali.”**²⁴

❖ Tema e tretë: zanafilla e Tekfirit në kohën tonë.

Sa i përket zanafillës së Tekfirit në kohën tonë, ata që e kanë ringjallur medh’hebin e Tekfirit në këtë kohë janë xhemati Ikhuatul Muslimin. Ja disa shembuj që e vërtetojnë këtë gjë, në mënyrë që të ruhesh nga ky xhemat.

Sejid Kutubi i ka bërë tekfir umetit të Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, siç thotë në tefsirin e tij “Fij dhilalil Kuran” 4/2122: “Nuk ka mbi faqen e dheut sot ndonjë shtet musliman, as ndonjë shoqëri muslimane që të ketë si bosht të marrëdhënieve të tyre fenë e Allahut dhe dispozitat fetare Islame.”

Përafërt me këtë e ka thënë në tefsirin e sures Junus, madje ka pretenduar se xhamiat e muslimanëve janë faltore idhujtarie. Ai ka nxitur për kryengritje në tefsirin e sures el Enfal duke pretenduar se Islami nxit për të. në tefsirin e

²² Jusuf: 40.

²³ Pasi i debatoi Abdullah ibën Abbasi, radijAllahu anhume. (shp)

²⁴ Transmeton Ibën Maxheh dhe është vlerësuar si hadith hasen nga shejh Albani, Allahu e mëshiroftë, në es-Silsiletu es-sahihah 2455.

sures el En'am 2/1057, ka thënë: “Është rikthyer edhe një herë koha kur është shfaqur kjo fe për njerëzimin me fjalën La ilahe il-lAllah, pasi njerëzimi ka dalë nga feja me adhurimin që i bëjnë njerëzve, e me padrejtësinë e kulteve, duke e lënë fjalën La ilahe il-lAllah. Një pjesë e njerëzve vazhdojnë ta përsërisin fjalën La ilahe il-lAllah nëpër minare, mirëpo pa e kuptuar domethënien e saj.”

Thotë në tefsirin e tij 3/1634: “Sot muslimanët nuk bëjnë xhihad, e kjo sepse sot nuk ka muslimanë. Çështja e prezencës së Islamit dhe muslimanëve është çështja që e cila kërkon kurë.”

Shejh Abdullah ibën Muhamed Nexhmi thotë në librin e tij “Menbaul irhabil muasir”: “Paria e xhematit Ikhuatul Muslimin dëshmojnë se Sejid Kutubi i ka bërë tekfir shoqërive muslimane. Jusuf Kardavi që është prej Ikhuatëve, thotë në librin e tij “Euleuijat el haraketil Islamiye” fq. 110: “Në këtë periudhë janë shfaqur librat e Sejid Kutubit, të cilat përfaqësojnë periudhën e fundit të mendimtarisë së tij, e cila përhap tekfirin e shoqërisë dhe shpall xhihadin kundër të gjithë njerëzve.”

Ferid AbdulKhalik, një nga udhëheqësit e Ikhuatul Musliminëve, ka thënë në librin “Mizanul hak” fq. 115: “Me të vërtetë që ideologjia e Tekfirit ka filluar të shfaqet tek disa të rinj në burgjet Kanatir, në fund të viteve 50-të dhe fillimin e viteve 60-të. ata u ndikuan nga mendimet dhe librat e Sejid Kutubit. Ata morën se shoqëritë janë në injorancë (xhahilije), morën Tekfirin që Sejid Kutubi i bënte pushtetarëve për shkak se kishin lënë gjykimin e Allahut duke gjykuar me ligje të tjera veç ligjeve të Tij. [Sipas Sejid Kutubit] i tillë ishte edhe populli, nëse ishin të kënaqur me këtë gjë.”²⁵

Them: një grup kamikazësh të cilët janë shfaqur në ekranin e televizionit saudian, e kanë pranuar se mendimet e Tekfirit i kanë marrë nga librat e Sejid Kutubit, veçanërisht nga libri “Fi dhilalil Kuran”. Kjo është edhe kundërpërgjigje ndaj atyre që thonë se shtysa që i ka çuar të bëhen kamikazë është papunësia apo diçka tjetër.

Them: a ka përsëri dyshim se zanafilla e Tekfirit në këtë kohë buron nga Ikhuatul Musliminët? Nëse dëshiron o lexues, apo o dëgjues, do ta shtoj vërtetimin se Ikhuatul Musliminët janë burimi i terrorizmit bashkëkohor.

---

²⁵ Pra, Sejid Kutubi i bënte Tekfir jo vetëm pushtetarëve ngase gjykonin me ligje të tjera veç ligjeve të Allahut, por i bënte Tekfir edhe popullit ngase ishte i kënaqur me atë çfarë bënin pushtetarët. (shp)

Lexo vëllimin e parë të librit “Kafiletul Ikhuaniil Muslimin” të Abas Sisit që është një prej tyre. Lexo në faqen 258 vrasjen e gjykatësit Ahmed Bej el Hazendarit nga ana e Ikhuaniul Musliminëve, në faqen 267 shpërthimin e Kompanisë së Reklamave Orientale, në faqen 269-270 aksidentin e makinave Jeep, në faqen 271 tregohet për lëndët shpërthyesë të vendosur nga Ikhuaniul Musliminët në stacionin radio, në faqet 272-273 ka përmendur Ikhuaniët e dyshuar për ngjarjen e makinave Jeep dhe vendimin e gjykatës ndaj tyre, në faqen 275 urdhërin ushtarak për prishjen e xhematit të Ikhuaniëve, në faqen 281 vendimin për prishjen e xhematit të Ikhuaniëve, në faqet 281-283 tekstin e vendimit, në faqen 285 përpjekjen për të shpërthyer Gjykatën e Apelit, në faqen 286 vrasjen e Nukrashit në ministrinë e tij nga ana e një prej Ikhuaniëve. Të gjitha këto gjenden në fundin e vëllimit të parë të librit “Kafiletul Ikhuaniil Muslimin”, të Abas Sisit, i cili është një prej përfaqësuesve të këtij menhexhi, është shënues i ngjarjeve dhe pohues i tyre. Të gjitha këto dhe të tjera kanë ndodhur gjatë kohës që Hasan el Benna ka qenë gjallë, mes viteve 1947-1948. A nuk janë këto argumenta të qarta se Ikhuaniul Musliminët janë grup Tekfiri që përdor dhunën dhe shpërthimet, e të cilat janë po vetë terrorizmi bashkëkohor?

❖ Tema e katërt: gjykimi i bërjes Tekfir.

Sa i përket gjykimit të bërjes Tekfir muslimanit që nuk kryen obligimet e tija, kjo gjë është haram i prerë, për shkak të argumenteve që tregojnë këtë gjë.

Transmeton Buhariu në Sahihun e tij, në kapitullin “el Edeb”, tema numër 44 “babu ma junhe anis-sibabi uel-la’ni”, hadithi i Thabit ibën ed-Dahak – i cili ka qenë prej sahabëve prezentë në Besëlidhje er-Riduan – se Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i ka thënë: **“Kush betohet rrenjshëm për një fe tjetër veç Islamit, atëherë është (gënjeshtar) si ka thënë. Njeriut nuk e ka për obligim të mbajë zotimin për atë gjë që nuk e posedon. Kush vetëvritet me diçka, atëherë do të dënohet me atë gjë në Ditën e Kiametit. Kush e mallkon besimtarin, është sikur ta ketë vrrarë. Kush e akuzon një besimtar me mosbesim (me kufër), është sikur ta ketë vrrarë.”**

Nga Abdullah ibën Burejde se ka thënë: Jahja ibën Ja’mur më ka thënë se Ebul Esued ed-Dili i ka thënë, se Ebu Dherri radijAllahu anhu e ka dëgjuar Pejgamberin sal-lAllahu alejhi ue sel-lem të thotë: **“Çdo personi që e akuzon**

dikë tjetër për gjynahe të mëdhaja (për fisk) apo për mosbesim (kufër), do t'i kthehet atij mbrapsht nëse nuk është siç ka thënë.”

Hafiz Ibën Haxheri ka thënë: “Në një transmetim të el Ismailit thuhet: **“Do t'i kthehet atij”** dhe në një tjetër thuhet **“do t'i kthehet atij”**. Kjo nënkupton se kush i thotë dikujt se është mosbesimtar (kafir), nëse nuk është siç ka thënë, atëherë ai është merituar për përshkrimin në fjalë...”, deri kur hafiz Ibën Haxheri thotë: “Në transmetimin e Muslimin thuhet: **“Kush akuzon një person për mosbesim, apo i thotë “armik i Allahut” duke mos qenë i tillë, atëherë fjala do t'i kthehet atij.”** Këtë e ka përmendur tek një hadith për qortimin e atij që pretendon se është biri i një tjetri...”, më pas ka thënë hafiz Ibën Haxheri: “Neveviu ka thënë: ka mospajtim rreth shpjegimit të këtij “kthimi”. Është thënë se i kthehet kufri nëse e bën të lejuar, mirëpo ky shpjegim është larg kontekstit. Po ashtu është shpjeguar duke ia përkatësuar Havarixhëve, sepse ata i bëjnë Tekfir besimtarëve.” Përfundoi fjala e tij.

Them: kjo gjë shikohet tek Havarixhët dhe është fakt i pamohueshëm, nga kohët e hershme deri më tani, përndryshe çfarë i shtyu që të vrisnin besimtarët më të mirë?! Ata kanë vrarë Uthman ibën Affanin, po ashtu kanë vrarë pabesisht halifin e katërt të udhëzuar, Ali ibën Ebi Talib. Këtë gjë e kanë bërë vetëm pasi i kanë gjykuar ata me kufër, sepse parimi i tyre është bërja Tekfir nëse njeriu bën gjynah të madh.

Në kohën tonë, kanë vrarë muslimanët dhe njerëzit nën besë vetëm pasi e kanë bërë të lejuar gjakun e tyre, jetët e tyre, pasuritë e tyre, pasi e kanë lejuar frikësimin dhe përhapjen e frikës mes muslimanëve dhe njerëzve nën besë.

Ata e kanë shëmtuar imazhin e Islamit përpara armiqëve – d.m.th. para armiqëve të Islamit dhe muslimanëve – dhe këtë gjë e kanë bërë vetëm për shkak të Tekfirit që i bëjnë gjithë muslimanëve; qeveritarë dhe të qeverisur, dijetarët dhe analfabetë, udhëheqës dhe të udhëhequr.

Duhet patur parasysh se Havarixhët në çdo kohë, ndjekin arsyetime të dobëta në bërjen Tekfir muslimanëve. Ata bëjnë Tekfir për gjynahe, ndërkohë që ata vetë bëjnë të ngjashme me to. Mundet që të bëjnë Tekfir për një gjynah që nuk egziston fare tek i akuzuari, madje është shpifje dhe gënjeshtër ndaj tij. Ata mund të pretendojnë se është gjynah një gjë që nuk është e tillë, apo pretendojnë se diçka të nxjerr nga feja ndërkohë që nuk është ashtu. Këtë gjë e bëjnë nga ëndja dhe dëshira për të bërë Tekfir pa dituri dhe pa hulumtim. Për

këtë arsye, Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, ka lajmëruar se ata janë njerëzit më të këqinj, se janë qentë e Zjarrit dhe të vrrarët më të këqinj. Pas gjitha këtyre përshkrimeve, a ka fjalë më qortuese se këto?!

Shejhul Islam Ibën Tejmije ka thënë: “Janë të shumta hadithet nga Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem lidhur me luftimin e Havarixhëve, madje ato janë hadithe mutevatir sipas dijetarëve të hadithit. Imam Ahmedi, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Hadithi për Havarixhët është vërtetuar nga dhjetë rrugë transmetimi”. Muslimi e ka transmetuar në Sahihun e tij, po ashtu Buhariu ka transmetuar 3 rrugë; hadithin e Aliut, të Ebu Seidit dhe të Sehël ibën Hanif. Nëpër Sunene dhe Musnede ka edhe rrugë të tjera të ndryshme. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë në përshkrimin e tyre: **“Ndonjëri prej jush e nënçmon namazin e tij para namazit të tyre, agjërimin e tij para agjërimit të tyre, leximin e tij para leximit të tyre, mirëpo dalin nga Islami siç del shigjeta nga gjahu. Kudo që t’i shikoni, vritini, sepse për vrasjen e tyre ka shpërblim tek Allahu në Ditën e Kiametit për vrasësin e tyre; po t’i arrij, do t’i vras sikur populli i Adit.”**

Ata i ka vrrarë Prijësi i Besimtarëve, Ali ibën Ebi Talib bashkë me sahabët që kanë qenë me të. Selefët dhe imamët e umetit kanë rënë në pajtim për vrasjen e tyre dhe nuk kanë rënë në mospajtim për luftimin e tyre siç kanë në mospajtim për luftimin në Ditën e Devesë apo të Siffinit, sepse sahabët gjatë luftës së fitnes kanë qenë në tre grupe: një pjesë kanë luftuar bashkë me Aliun radijAllahu anhu, një pjesë kanë luftuar bashkë me ata që luftuan kundër tij dhe një tjetër nuk ka marrë pjesë me asnjë nga dy palët. Sa i përket Havarixhëve, asnjë sahab nuk ka qenë me ta dhe asnjë prej tyre nuk ka ndaluar që të luftohen”, deri kur ka thënë: “Umeti ka rënë në pajtim për qortimin dhe konsiderimin e tyre të humbur, mirëpo për Tekfirin e tyre kanë rënë në mospajtim në dy mendime të njohura sipas medh’hebit të Malikut dhe Ahmedit. Edhe në medh’hebin e Shafiut ka mospajtim rreth kufrit të tyre.” Përfundoi fjala e tij.

❖ Tema e pestë: rreziqet e Tekfirit dhe përfundimet e tij të mjera.

Prej rreziqeve të Tekfirit dhe përfundimeve të tij të mjera, janë:

1- Thyerja e marrëveshjeve të bëra nga prijësit me popullin e tyre, sepse kush i bën Tekfir prijësit është i mendimit se nuk meriton që t’i respektohet

marrëveshja. Thyerja e marrëveshjes është prej gjynaheve të mëdha. Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَالَّذِينَ يَنْفُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ اللَّعَنَةُ وَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

“Sa për ata që shkelin marrëveshjen me Allahun, pasi janë zotuar për atë e, që këpusin lidhjet (familjare) që ka urdhëruar Allahu të ruhen dhe bëjnë çrregullime në Tokë - mbi ta rëndon mallkimi dhe përfundimi i keq!”²⁶

2- Lejimi i gjakut të prijësit tek ata që i bëjnë Tekfir, e po ashtu lejimi i gjakut të nëpunësve të tij.

3- Lejimi i konfliktimit me të dhe dalja kundër tij.

4- Lejimi i gjakut të muslimanëve tek ata që i bëjnë Tekfir, po ashtu lejimi i gjakut të njerëzve nën marrëveshje në formë më parësore.

5- Lejimi i vrasjes dhe luftimit të tyre, duke harruar pa dashje apo me dashje Fjalën e Allahut azze ue xhel-le:

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا

“Kushdo që vret një besimtar me qëllim, ndëshkimi i tij është Xhehenemi, në të cilin do të qëndrojë përgjithmonë. Allahu është zemëruar me atë, e ka mallkuar dhe i ka përgatitur një dënim të madh.”²⁷

6- Për rrjedhojë të asaj që thamë më lart, do të lejohen nderet e tyre, andaj do t'i gënjejnë, do të shpifin ndaj tyre dhe do t'i mveshin çfarë nuk e kanë.

7- Për rrjedhojë do të lejojnë shkatërrimin apo marrjen e pasurive të atyre që i kanë bërë Tekfir, d.m.th. akuzuesit me Tekfir do të marri pasuritë e të akuzuarve me kufër.

8- Përhapja e kaosit në shoqëritë muslimane, ikja e sigurisë dhe besimit mes tyre.

9- Do të mbillet mospajtimi dhe do të korret përçarja.

10- Do të shtohen lakmitë e armiqve të Islamit dhe muslimanëve për t'i sunduar dhe shfrytëzuar pasuritë dhe resurset e tyre.

²⁶ Er-Ra'd: 25.

²⁷ En-Nisa': 93.

11- Kur armiqtë t'i sundojnë muslimanët, atëherë do t'i bëjnë të shijojnë poshtërimin, dënimin dhe do t'i sundojnë me ligjet e tyre të kufrit.

12- Nga këti kuptojmë se Havarixhët terroristë dëmtojnë të gjithë umetin; udhëheqësin dhe të udhëhequrit, të thjeshtin dhe të arsimuarin, mashkullin dhe femrën, të voglin dhe të madhin, duke mos ngelus asnjë pa hisen e tij në dëmtim.

Shpresoj që ky sqarim të ketë qenë bindës për çdo të mençur, se Havarixhët terroristë janë popull i humbur dhe i keq, janë grup shkatërrimi, prishjeje dhe janë thirrës për të keqe, nga veprat shkatërruese e të cilëve rrjedhin dëme të panumërta, përfundime të mjera panumër.

Prej Allahut është suktesi, salavatet dhe selamet qofshin mbi Pejgamberin tonë Muhamed, familjen dhe shokët e tij.

Shkroi:

Ahmed ibën Jahja ibën Muhamed en-Nexhmi

03/01/1426 h

Përktheu: Besmir Cacani

BAZA NË TEFSIR SHEJH MUHAMED EL UTHEJMIN

(pjesa e tretë)

4- Ajetet Mekij dhe ajetet Medenij.

Kurani i ka zbritur Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i ndarë në pjesë, për 23 vite. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem shumicën e kohës e kaloi në Mekë. Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَفُرْنَا فَرْقَانًا لِنُفِّرَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مَكَّةٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

“Ky është një Kuran, që Ne e kemi ndarë pjesë-pjesë, që ti t’ua mësosh njerëzve pak nga pak, duke e shpallur atë kohë pas kohe.”²⁸

Prandaj, dijetarët Allahu i mëshiroftë, e kanë ndarë Kuranin në dy pjesë: një pjesë quhet Mekij dhe një pjesë Medenij.²⁹

Mekij: quhet çfarë i është zbritur Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem para se të bënte hixhret për në Medine.

Medenij: quhet çfarë i është zbritur Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem pasi bëri hixhret për në Medine.

Bazuar mbi këtë, fjala e Allahut:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۗ

“Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjedha që Islami të jetë feja juaj.”³⁰ Kjo bën pjesë tek lloji Medenij, edhe pse ky ajet i zbriti Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem në Haxhin e Lamtumirës në Arafat. Në Sahihun e Bukhariut³¹ trasetohet nga Umeri radijAllahu anhu se ka thënë: “E dimë atë ditë po ashtu dhe vendin në të cilin i zbriti Pejgamberit

²⁸ El Isra’ 106.

²⁹ Mekase dhe Medinase. (shp)

³⁰ El Maide 3.

³¹ Buhariu në kapitullin “Besimi”, tema “Shtimi dhe pakësimi i besimit”, numër 45. Muslimi në kapitullin “Tefsiri”, tema “Komentim i ajeteve të ndryshme” hadithi 3015.

sal-Allah u alejhi ue sel-lem. I zbriti kur ai ishte në këmbë në Arafat, në ditën e xhuma.”

Lloji Mekij dallon nga ai Medenij nga metoda dhe përmbajtja:

a) Sa i përket metodës:

I. Në përgjithësi, ajetet Mekase kanë metodë të fortë dhe fuqi në kërkesë, sepse atyre që po u drejtohet fjala, janë përgjithësisht kundërshtues dhe mendjemëdhenj, andaj vetëm kjo u përshtatet. Lexo suret el Muddethir dhe el Kamer për këtë gjë.

Kurse ajetet Medinase, në përgjithësi përmbajnë butësi dhe lehtësi në të drejtuar, sepse atyre që po u drejtohet fjala, janë përgjithësisht të afruar dhe të bindur. Lexo suren el Maide për këtë.

II. Në përgjithësi, ajetet Mekase janë të shkurtra dhe koncize në argumentim, sepse atyre që po u drejtohet fjala, janë kokëfortë dhe kundërshtues, andaj komunikimi me ta është sipas gjendjes së tyre. Lexo suren et-Tur për këtë.

Kurse ajetet Medinase, në përgjithësi janë të gjata, ku përmenden dispozitat dhe të gjata, sepse gjendja e tyre e kërkon këtë gjë. Lexo ajetin që flet për borxhin në suren Bekare.

b) Sa i përket përmbajtjes:

I. Në përgjithësi, ajetet Mekase pohojnë Teuhidin dhe besimin e saktë, veçanërisht atë çfarë lidhet me Teuhidin Uluhije dhe besimin në ringjallje; sepse shumica e atyre që po u drejtohet fjala i mohonin ato.

Kurse ajetet Medinase, në përgjithësi përmbajnë sqarimin e adhurimeve dhe rregullave ndërmjet njerëzve, sepse njerëzit që po u drejtohet fjala, e njihnin Teuhidin dhe besimin e saktë, andaj kishin nevojë për sqarimin e adhurimeve dhe rregullave ndërmjet njëri-tjetrit.

II. Përmendja e shpeshtë e xhihadit, e rregullave që lidhen me të, përmendja e munafikëve dhe gjendjes së tyre në ajetet Medinase, sepse situata e kërkon këtë gjë, për shkak se xhihadi u ligjërua, po ashtu u shfaqën munafikët, e kundërta e ajeteve Mekase.

DOBITË E NJOHJES SË AJETEVE MEDINASE DHE MEKASE

Njohja e ajeteve Medinase dhe Mekase është një lloj prej llojeve të diturive të Kuranit të rëndësishme. Kjo, sepse përmban disa dobi:

1. Del qartë elokuenca e Kuranit në shkallët e saja më të larta, sepse i drejtohet çdo grup të njerëzve në varësi të gjendjes së tyre, për nga fuqia apo ashpërësia, ose për nga butësia apo thjeshtësia.

2. Del qartë urtësia e ligjvënies në qëllimet e saja më të larta, sepse zbret pjesë-pjesë, sipas rëndësisë e në varësi të gjendjes së atyreve që po u drejtohet fjala dhe në varësi të përgatitjes së tyre për të pranuar dhe zbatuar (përmbajtjen e ajeteve).

3. Edukimi i thirrësve për tek Allahu i Lartësuar, orientimi i tyre që të ndjekin Kuranin në mënyrë dhe tematikë, në varësi të atyreve që po u drejtohet thirrja, duke filluar nga më e rëndësishmja, duke përdorur ashpërësinë në vendin e vet, e po ashtu dhe butësinë në vendin e vet.

4. Dallimi i ajeteve shfuqizuese dhe ato të shfuqizuara³² në rastin kur kemi dy ajete; një Mekase dhe tjetra Medinase, realizohen kushtet e shfuqizimit, sepse ajeti Medinas e shfuqizon atë Mekas, ngase ajeti Medinas ka zbritur më vonë.

URTËSIA E ZBRITJES SË KURANIT PJESË-PJESË

Nga ndarja e Kuranit në Mekij dhe Medenij, na bëhet e qartë se i ka zbritur Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem pjesë-pjesë, e nga zbritja e tij në këtë formë, ka urtësi të shumta, ku disa prej tyre janë:

1. Përforcimi i zemrës së Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem. Këtë e tregon fjala e Allahut të Lartësuar:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا (32) وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا (33)

“Jobesimtarët thonë: “Përse Kurani nuk i është shpallur i tëri përnjëherë?!” Ne ta kemi shpallur kështu (d.m.th. kështu e kemi zbritur,

³² En-Nesikh uel mensukh (الناسخ والمنسوخ). (shp)

pjesë-pjesë) për të forcuar zemrën tënde dhe ta kemi zbuluar qartazi varg pas vargu. Sapo ata të të sjellin çfarëdo shembulli (për t'i penguar njerëzit nga rruga e Allahut), Ne të sjellim të Vërtetën dhe shpjegimin më të mirë.”³³

2. Është më e lehtë për njerëzit që ta mësojnë, ta kuptojnë dhe të veprojnë sipas tij, sepse atyre i lexohet pjesë-pjesë. Allahut i Lartësuar thotë:

وَفُرَّانًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا

“Ky është një Kuran, që Ne e kemi ndarë pjesë-pjesë, që ti t’ua mësosh njerëzve pak nga pak, duke e shpallur atë kohë pas kohe.”³⁴

3. Gjallërimi i vendosmërisë për të pranuar dhe vepruar me atë që zbret prej Kuranit, kështu njerëzit e presin me padurim dhe dëshirë zbritjen e ajetit, sidomos kur nevoja është e madhe, si në historinë e trillimit ndaj Aishes, apo historinë e mallkimit.

4. Përshkallëzimi në ligjvendosje, derisa të plotësohet përfundimisht, si me ajetet që zbritën për alkoolin të cilët njerëzit ishin të mësuar dhe rritur me të. Ishte e vështirë për njerëzit që të përballeshin me ndalesën e alkoolit në mënyrë përfundimtare, kështu që në fillim zbriti fjala e Allahut të Lartësuar

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ۗ

“Të pyesin ty për alkoolin dhe bixhozin. Thuaju: “Ato sjellin dëme të mëdha (gjynahe), por edhe dobi për njerëzit. Megjithatë, dëmi i tyre është më i madh se dobia.”³⁵ Ky ajet ishte shtysë për ta në vetet e tyre që ta praninin ndalesën, sepse logjika të çon që të mos përdorësh atë gjë që e ka dëmin më të madh sesa dobia.

Pastaj zbriti përshkallëzimi i dytë, fjala e Allahut të Lartësuar:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ

“O besimtarë! Mos u falni kur jeni të dehur, prisni të kthjelloheni e të dini se ç’flisni.”³⁶ Në këtë ajet kishte ushtrim për ta që ta lenin alkoolin në

³³ El Furkan 32-33.

³⁴ El Isra’ 106.

³⁵ El Bekare 109.

³⁶ En-Nisa’ 43.

disa kohë, pra në kohët e namazeve. Më pas zbriti përshkallëzimi i tretë, fjalët e Allahut të Lartësuar

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (90) إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ (91) وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

“O besimtarë! Me të vërtetë, pijet alkoolike, bixhozi, idhujt dhe shigjetat e fallit janë vepra të ndyta nga punët e shejtanit. Prandaj, largohuni nga këto, me qëllim që të shpëtoni! Vërtet, shejtani me pije alkoolike dhe me bixhoz kërkon që të fusë midis jush armiqësi e urrejtje dhe t’ju shmangë nga të kujtuarit e Allahut dhe kryerja e namazit. Prandaj, a po hiqni dorë? Bindjuni Allahut dhe bindjuni të Dërguarit! Kujdes! Nëse nuk ia vini veshin, ta dini se i Dërguari ka për detyrë vetëm të përçojë shpalljen e qartë!”³⁷ Këto ajete janë ndalesë e prerë për konsumimin e alkoolit në çdo kohë, e kjo mbasi u bë një përgatitje për njerëzit dhe pasi u ushtruan për ta lënë në disa kohë.

RENDITJA E KURANIT

Renditja e Kuranit: leximi i Kuranit bëhet ajet për ajet, ashtu siç është i shkruar në mus'hafe dhe është i ruajtur nëpër gjokse.

Renditja e Kuranit është tre llojesh:

Lloji i parë: renditja e fjalëve, ku çdo fjalë është në vendin e duhur në ajet. Kjo është e miratuar me argument dhe ixhma’. Nuk dimë të këtë kundërshtim lidhur me obligueshmërinë e kësaj gjëje, apo që e kundërshton faktin se është e ndaluar kjo lloj renditje. Për shembull nuk lejohet të lexohet:

Li-lahil hamdu rabbil ālemin, mirëpo duhet të lexohet:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

³⁷ El Maide 90-92.

*Elhamdulil-lahi rabbil alemin.*³⁸

Lloji i dytë: renditja e ajeteve duke vendosur çdo ajet në vendin e tij në sure. Kjo është e miratuar me argument dhe ixhma', po ashtu sipas mendimit më të saktë (kjo lloj renditje) është obligim dhe ndalohe të kundërshtohet. Për shembull nuk lejohet të lexosh:

Maliki jeumiddin, er-Rahmani er-Rahim, mirëpo duhet të lexohet

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ (3) مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ

*Er-Rahmani er-Rahim, maliki jeumiddin.*³⁹

Ka ardhur një hadith në sahihun Bukhariut,⁴⁰ se AbduAllah ibën ezZubejri i tha Uthman ibën Affanit, radijeAllahu anhum, në lidhje me fjalën e Allahut:

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ۝

“Ata prej jush, të cilëve iu është afruar vdekja dhe kanë gra për të lënë pas, duhet t’u lënë atyre në testament mjetet për të jetuar një vit, pa i bërë që të dalin nga shtëpia.”⁴¹ E ka shfuqizuar ajeti tjetër:

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۝

“Gratë të cilave iu vdes burri, duhet të presin katër muaj e dhjetë ditë (pas vdekjes së tij).”⁴² Megjithatë, ky lexohet para ajetit të parapërmendur. I tha: “Pse e shkruan atë ajet?” Uthmani radijeAllahu anhu tha: “O biri i vëllait tim, unë nuk ndryshoj asgjë nga vendi që ka qenë.”

Po ashtu, kanë transmetuar imam Ahmedi, Ebu Daudi, Nesaiu dhe Tirmidhiu, nga Uthmani radijAllahu anhu, se Pejgamberit sal-IAllahu alejhi ue sel-lem i zbrisnin sure me shumë ajete, e kur i zbriste diçka, i thërriste disa prej

³⁸ “Lavdi Allahut, Zotit të krijesave.” El Fatiha 1.

³⁹ “Të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit. Sunduesit të Ditës së Gjykimit.” El Fatiha 2-3.

⁴⁰ Buhariu në kapitullin “Tefsiri”, tema: “Fjala e Allahut të Lartësuar: “Gratë të cilave iu vdes burri, duhet të presin katër muaj e dhjetë ditë.” Numër 4530.

⁴¹ El Bekare 240.

⁴² El Bekare 234.

atyre që merreshin me shkrimin e ajeteve dhe i thoshte: “Këto ajete vendosini tek kjo sure, ku përmendet kjo e kjo.”⁴³

Lloji i tretë: renditja e sureve duke vendosur çdo sure tek vendi i posaçëm në mus'haf. Kjo është miratuar me ixhtihad, andaj nuk është e obligueshme.

Ka ardhur në sahihun e Muslimit,⁴⁴ nga Hudhejfe ibnul Jeman radijAllahu anhu, se një natë është falur me Pejgamberin sal-lAllahu alejhi ue sel-lem dhe Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem lexoi suren elBekare, pastaj suren en-Nisa', pastaj Ali Imran.

Gjithashtu Bukhariu⁴⁵ transmeton si hadith mual-lak⁴⁶ nga el-Ahnef se: në rekatën e parë lexoi suren el Kehf, në të dytin suren Jusuf apo Junus. Ai ka përmendur se është falur me të njëjtat sure, bashkë me Umer ibnul Khatabin në namazin e sabahut.

Shejkhul Islam Ibën Tejmije ka thënë: “Lejohet të lexosh këtë sure para asaj tjetrës⁴⁷ dhe po ashtu në shkrimin e tyre. Për këtë, mus'hafet në kohën e sahabëve radijAllahu anhum kanë qenë të larmishme, mirëpo pasi ranë dakort për mus'hafin e Uthmanit në kohën e tij radijAllahu anhu, atëherë kjo u bë prej Suneteve të khalifëve të drejtë, dhe hadithi dëshmon se ata kanë Sunet që duhet ndjekur.”

...vijon në numrin e ardhshëm inshaAllah...

Përktheu: Idris Manushi

⁴³ Ahmedi 399, Ebu Daudi 786, Nesaiu në “el Kubra” 8007 dhe Tirmidhiu 3086.

⁴⁴ Muslimi në kapitullin “Namazi i udhëtarëve”, tema “Pëlqimi i zgjatjes së leximit në namazin e natës” hadithi 772.

⁴⁵ Buhariu në kapitullin “Ezani”, tema “Bashkimi mes dy sureve në një rekat”.

⁴⁶ D.m.th. e ka përmendur si hadith, mirëpo pa zinxhir transmetimi. (shp)

⁴⁷ D.m.th. lejohet të lexohet kjo që është para asaj tjetrës në renditjen e mus'hafit. (shp)

GJYKIMI I MARRJES MES'H MBI MESTE DHE KUSHTET E SAJ SHEJH MUHAMED EL UTHEJMIN

Pyetja 74: shejh i nderuar! Çfarë gjykimi ka marrja mes'h mbi meste dhe cilat janë kushtet e kësaj gjëje?

Përgjigja: marrja mes'h mbi meste është transmetuar në formë muteuatir në Sunet nga Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem. Është thënë:

Prej haditheve që kanë ardhur në Sunet muteuatir

“Kush gënjen”, “kush ndërton një xhami për Allahun dhe shpreson”

Shikimi i Allahut, shefati dhe Haudi

Marrja mes'h mesteve.. këto janë disa

Madje edhe Kurani e argumenton këtë, tek fjala e të Lartësuarit:

﴿فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾ المائدة: ٦

“Lani fytyrën dhe duart deri në bërryla, kurse kokën fshijeni me dorë të lagët; lani edhe këmbët deri në nyje.”⁴⁸ Sipas një leximi tjetër nga shtatë leximet e sakta, këmbët kthehen tek fshirja dhe jo tek larja, andaj kuptimi është: kokën fshijeni me dorë të lagur dhe këmbët fshijini me duar të lagura. Dihet se fshirja me duar të lagura është diçka e kundërt me larjen, andaj nuk mund të themi se ajeti tregon për obligueshmërinë e larjes dhe fshirja me duar të lagura është vetëm për një rast, mirëpo ajeti është për dy raste. Suneti e ka sqaruar këtë gjë dhe ka treguar se larja bëhet kur këmbët janë të zbuluara, ndërsa fshirja e tyre bëhet kur këmbët janë të mbuluara me çorape apo meste. Ky argumentim është i qartë për atë që e mediton.

Sidoqoftë, marrja mes'h mbi meste dhe çorape është diçka e vërtetuar që ska vend për dyshim në të. Për këtë, imam Ahmedi ka thënë: “Nuk kam diçka në zemër lidhur me marrjen mes'h”, d.m.th. se nuk kam asnjë lloj dyshimi. Marrja mes'h ka kushte:

Kushti i parë: veshja e tyre duke qenë i pastër. Argument për këtë është hadithi i el Mugiratu ibnu Shu'bes radijAllahu anhu, se ka thënë: isha me

⁴⁸ El Maideh: 6.

Pejgamberin sal-Allahue alejhi ue sel-lem në një udhëtim, ai mori abdes dhe unë doja t'ia hiqja mestet, ndërsa ai më tha: **“Lëri mestet, sepse i kam veshur duke qenë i pastër”** dhe mori mes'h.⁴⁹ Nëse njeriu i vesh mestet pa qenë i pastër (me abdes), atëherë e ka për detyrë që kur merr abdes t'i heqë për të larë këmbët, sepse Pejgamberi sal-Allahue alejhi ue sel-lem ka treguar shkakun pse nuk i ka hequr mestet gjatë abdesit dhe marrjes mes'h, ka thënë se shkakun është veshja e mesteve duke qenë i pastër: **“I kam veshur duke qenë i pastër.”**

Kushti i dytë: të merret mes'h në kohën e përcaktuar fetarisht, që është një ditë dhe natë për vendaliun, tre ditë dhe tre netë për udhëtarin. Koha fillon nga hera e parë që merret mes'h pasi është prishur abdesi, deri në fund të kohës. Gjithë koha që ka kaluar pa marrë mes'h, nuk i llogaritet njeriut, edhe sikur të kalojnë dy apo tre ditë pa e prishur abdesin me të cilin i ka veshur mestet apo çorapet, kjo kohë nuk llogaritet. Njeriut i llogaritet koha me marrjen e parë mes'h, deri në fund të kohës, që është një ditë dhe natë për vendaliun, tre ditë dhe tre netë për udhëtarin, siç e thamë më lart.

Shembull: një burrë i ka veshur mestet apo çorapet kur ka marrë abdes për namazin e sabahut, ditën e diel. Ai e ka mbajtur abdesin derisa ka falur namazin e jacisë, pastaj ka fjetur. Kur është zgjuar nga gjumi për të falur sabahun ditën e hënë, ka marrë mes'h, andaj koha e tij fillon nga marrja mes'h për namazin e sabahut në ditën e hënë, ngase kjo është hera e parë që merr mes'h pas prishjes së abdesit. Koha i mbaron sipas asaj që thamë më lart.

Kushti i tretë: të merret mes'h nga prishja e abdesit dhe jo për xhunublek. Nëse është xhunub, nuk merr mes'h, mirëpo e ka për detyrë që t'i heqë mestet dhe të lajë të gjithë trupin e tij, për hadithin e Safuan ibën Assalit i cili ka thënë: “Pejgamberi sal-Allahue alejhi ue sel-lem na ka urdhëruar që mos t'i heqim mestet tona për tre ditë dhe tre netë kur të jemi në udhëtim, përveç në rast xhunubleku, mirëpo (t'i mbajmë veshur) në rast të nevojës së madhe, urinës dhe gjumit.”⁵⁰

⁴⁹ Transmeton Buhariu, kitabul vudu, babun idhe edkhale rixhlejhi ue hume tahiratani, nr. 206, Muslimi, kitabu et-taharati, babul mes'hi alal khuffejn, nr. 274.

⁵⁰ Transmeton Tirmidhiu, kitabu et-taharati, babul mes'hi alal huffejni, nr. 96, Nesaiu, kitabu et-taharati, babu teukitil me'hi alal huffejni lil musafir, nr. 127, Ibën Maxheh, kitabu et-taharati, babul vudui minen-neumi, nr. 478, Ahmedi në Musned 4/239, 240. Tirmidhiu ka thënë: hadithi është hasen-sahih.

Është vërtetuar në Sahihun e Muslimit, nga hadithi i Aliut radijAllahu anhu, se Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka caktuar kohën e marrjes mes'h "një ditë dhe një natë për vendalium, tre ditë dhe tre netë për udhëtarin."⁵¹

Këto janë tre kushte që duhen plotësuar patjetër, në mënyrë që marrja mes'h mbi meste të jetë e lejuar. Ka edhe të tjera kushte rreth të cilave dijetarët nuk janë pajtuar, mirëpo rregulli mbi të cilin bazohen dispozitat fetare, thotë: në origjinë njerëzit nuk janë të ngarkuar me kusht, me obligim apo ndalim, derisa të ngrihet argument për to.

KUSHTET E MESTEVE

Pyetja 75: shejh i nderuar! Mirëpo a ka kushte që lidhen me mestet, qofshin meste lekure apo çorape?

Përgjigja: ato nuk kanë kushte, përveç faktit se duhet të jenë të pastra. Nëse mestet nuk janë të pastra, atëherë nuk bëjnë për të marrë mes'h. Nëse njeriu merr meste nga lëkura të pista, sikur lëkura e qenit dhe e kafshëve grabitqare, atëherë ato nuk bëjnë për të marrë mes'h, sepse janë të pista dhe e pista nuk bën që të merret në namaz. Marrja mes'h vetëm se ia shton papastërtinë të pistës.

GJYKIMI I MARRJES MES'H MBI ÇORAPE

Pyetja 76: shejh i nderuar! Çfarë gjykimi ka marrja mes'h mbi çorape apo meste të grisura, apo mbi çorape të holla?

Përgjigja: mendimi më i saktë është se lejohet të merret mes'h mbi to, pra mbi çorape të grisura dhe mbi çorape të holla prej të cilave shikohet lëkura, sepse me lejimin e marrjes mes's mbi çorape apo të ngjashme, nuk kihet për qëllim që ato të jenë mbuluese, sepse këmba nuk është auret që duhet mbuluar, mirëpo qëllimi është lehtësimi për njeriun dhe t'i bëhet e lehtë, në mënyrë që mos ta detyrojmë ta heqë çorapin apo mestit kur merr abdes, mirëpo i themi: të mjafton të marrësh mes'h. Ky është shkaku pse është ligjruar marrja mes'h

---

⁵¹ Transmeton Muslimi, kitabu et-taharati, babul et-teukiti fil mes'hi alal khuffejn, nr. 276.

mbi meste. Sipas këtij shkaku – siç e shikon – nuk ka dallim mes mesteve apo çorapeve të grisura, mes atyre të rregullta, të holla apo të trasha.

GJËRAT QË E BËJNË TË OBLIGUAR GUSLIN, A JANË PREJ GJËRAVE QË E PRISHIN ABDESIN

Pyetja 77: shejh i nderuar! Gjërat që e bëjnë të obliguar guslin, a konsiderohen prej gjërave që e prishin abdesin, apo jo?

Përgjigja: ajo që njihet tek dijetarët tanë të fik’hut, Allahu i mëshiroftë, është se: çdo gjë që e bën të obliguar guslin, e bën të obliguar edhe abdesin, përveç vdekjes. Bazuar mbi këtë, ai që lahet për një nga gjërat që e bëjnë obligim guslin, patjetër duhet të bëjë nijet abdesin. Ose merr abdes, ose mjaftohet duke marrë gusël duke bërë nijet të dyja (edhe guslin edhe abdesin). Shejhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, është i mendimit se nijeti i guslit nga hadethi i madh, mjafton për nijetin e abdesit, sepse Allahu azze ue xhel-le ka thënë:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ...﴾ المائدة: ٦

“O besimtarë! Kur doni të falni namaz, lani fytyrën dhe duart deri në bërryla, kurse kokën fshijeni me dorë të lagët; lani edhe këmbët deri në nyje. Nëse jeni të papastër (si pasojë e marrëdhënieve bashkëshortore apo e derdhjes së farës), pastrohuni (duke u larë krejtësisht)! Por, në qoftë se jeni të sëmurë...”⁵² deri në fund. Pra, në rast xhunublleku, Allahu i Lartësuar ka përmendur vetëm pastrimin dhe nuk ka përmendur abdesin. Po ashtu, Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i pat thënë një burri kur i pat dhënë ujë për të marrë gusël: “Shko dhe hidhja vetes”⁵³ dhe nuk i ka përmendur abdesin. E transmeton Buhariu nga hadithi i Imran ibën Husajn, në një hadith të gjatë.

Mendimi i shejhul Islam Ibën Tejmijes është më afër të vërtetës, se ai që ka hadeth të madh, nëse bën nijet heqjen e hadethit të madh, atëherë mjafton për heqjen e hadethit të vogël.

⁵² El Maideh: 6.

⁵³ Pjesë nga një hadith i gjatë i transmetuar nga Buhariu, kitabu et-tejemum, babu es-saidi et-tejjibi vudu’ul muslim, nr. 344.

Bazuar mbi këtë, gjërat që e bëjnë oglibim guslin janë të ndara nga gjërat që e prishin abdesin.

DISPOZITAT QË LIDHEN ME XHUNUBLLEKUN

Pyetja 78: shejh i nderuar! Përmendët se prej gjërave që e bëjnë obligim guslin është xhunublleku, andaj cilat janë dispozitat që lidhen me xhunubllekun?

Përgjigja: dispozitat që lidhen me xhunubllekun janë:

E para: njeriu që është xhunub e ka të ndaluar namazin, qoftë namaz farz apo nafile, madje edhe namaz xhenazeje.

Së dyti: e ka të ndaluar të bëjë tavaf rreth Qabes.

Së treti: i ndalohet prekja e mus'hafit (Kuranit).

Së katërti: i ndalohet qëndrimi në xhami pa abdes.

Së pesti: i ndalohet leximi i Kuranit derisa të lahet.

Këto janë pesë dispozita që lidhen me personin që është xhunub.

NDIKIMI I DYSHIMIT TEK PASTËRTIA

Pyetja 79: shejh i nderuar! Gjithashtu lidhur me dyshimin tek pastërtia, çfarë është dyshimi tek pastërti dhe kur ka ndikim?

Përgjigja: dyshimi tek pastërtia është dy llojesh:

I pari: dyshon a është i pastër pasi është i sigurtë për hadethin.

I dyti: dyshon tek hadethi pasi është i sigurtë për pastërtinë.

Lidhur me të parin: dyshimi a është i pastër pasi është i sigurtë rreth hadethit, nëse njeriu dyshon a ka marrë apo jo abdes, është i bindur se e ka prishur abdes, mirëpo dyshon a ka marrë apo jo abdes, atëherë në këtë rast themi: bazohu tek origjina, e cila është se nuk ke marrë abdes, andaj duhet të marrësh abdes.

Shembull për këtë: në ezanin e drekës, një burrë dyshon a ka marrë apo jo abdes pasi e ka prishur abdesin paradite. D.m.th. e ka prishur abdesin në orën dhjetë dhe në ezanin e drekës dyshon; ka marrë apo jo abdes kur e ka prishur. Këtij i themi: bazohu tek origjina, e cila është se nuk ke marrë abdes, andaj duhet të marrësh abdes.

Lidhur me të dytin: dyshimi a ka prishur abdes pasi është i sigurtë se e ka marrë, atëherë themi: bazohu tek origjina dhe mos e konsidero veten se ke prishur abdesin.

Shembull për këtë: një burrë ka marrë abdes në orën dhjetë, e kur u bë koha e drekës dyshoi; e ka prishur apo jo abdesin. Këtij i themi: ti je me abdesin tënd dhe nuk detyrohesh të marrësh abdes, sepse në origjinë çdo gjë vazhdon të jetë siç ka qenë. Për këtë parim dëshmon fjala e Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem për atë që ndjen diçka në barkun e tij dhe pati dyshime; ka dalë apo jo diçka prej tij? I ka thënë: **“Mos të dalë nga xhamia pa dëgjuar zhurmë apo ndjejë erë.”**⁵⁴

Sa i përket dyshimit për veprim apo dyshimit lidhur me gjymtyrët e abdesit, si p.sh. të dyshojë njeriu a e ka larë ajo fytyrën gjatë abdesit, i ka larë apo jo duart apo të ngjashme, atëherë këtu kemi katër raste:

Rasti i parë: të jetë një supozim i thjeshtë që i ka ardhur në zemër; i ka larë apo jo duart, një supozim që nuk merret në konsideratë dhe nuk arrin gradën e dyshimit mes dy gjërave, por është thjeshtë supozim që i ka ardhur në zemër. Kësaj nuk i jepet rëndësi.

Rasti i dytë: kur ka dyshime të shpeshta dhe dyshon sa herë që merr abdes. Nëse tani po lan këmbët, ai dyshon a i ka rënë apo jo mes’h kokës? A i ka rënë mes’h apo jo veshëve? A i ka larë apo jo duart? Pra, ka dyshime të shpeshta. Edhe ky nuk i kushton rëndësi dyshimit.

Rasti i tretë: t’i vijë dyshimi pasi ka përfunduar abdesin. Kur përfundon abdesin e tij, i vjen dyshimi, i ka larë apo jo duart? I ka rënë mes’h kokës, i ka rënë mes’h veshëve? Edhe ky nuk i kushton rëndësi, përveç kur është i sigurtë

---

⁵⁴ Transmeton Buhariu, kitabul vudui, babu la juteuaddau minesh-shekki hatte jستهجك، nr. 137, Muslimi, kitabul hajdi, babu ed-delilu ala enne men tejjekane et-taharate thumme shekke fil hadeth, nr. 361.

se nuk e ka larë atë gjymtyrë që po dyshonte, andaj bazohet tek ajo që është i sigurtë.

Këto janë tre raste kur nuk i kushtohet rëndësi dyshimit. Rasti i parë: supozimi. Rasti i dytë: kur ka dyshime të shpeshta. Rasti i tretë: kur dyshon pas përfundimit të adhurimit, pra, pas përfundimit të abdesit.

Rasti i katërt: kur dyshimi është real, nuk është prej dyshimit të shpeshtë dhe kur ndodh para përfundimit të adhurimit. Në këtë rast duhet të bazohet tek e sigurta, që është mosbërja, pra nuk e ka larë atë gjymtyrë që po dyshon, andaj kthehet dhe e lanë atë dhe çfarë vjen pas tij. Shembull për këtë: ndërsa po i bie mes'h kokës, dyshon a e ka futur apo jo ujin në gojë dhe hundë, duke mos qenë njeri me dyshime të shpeshta, mirëpo është dyshim real dhe jo supozim. I themi që: kthehu dhe fute ujin në gojë e hundë, pastaj laji duart, më pas bjeri mes'h kokës. Ia bëjmë obligim larjen e duarve megjithëse i ka larë një herë, për shkak të renditjes, ngase renditja e gjymtyrëve të abdesit është obligim (uaxhib), ashtu siç i ka përmendur Allahu i Lartësuar gjymtyrët të renditura. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, kur u drejtua nga Safaja, tha: **“Po filloj me atë që ka filluar Allahu!”**⁵⁵ Kështu është rasti kur dyshon në pastërti.

GJËRAT QË MARRIN GJYKIMIN E PAPANASTËRTISË DHE DOMETHËNIA E TYRE

Pyetja 80: shejh i nderuar! Cilat janë ato gjëra që marrin gjykimin e papastërtisë në aspektin e domethënies dhe llojeve?

Përgjigjja: gjërat që marrin gjykimin e papastërtisë, janë gjërat e pastra mbi të cilat ka rënë diçka e papastër. Këto duhet t'i lajmë, ose duhet t'i pastrojmë nëse kjo gjë kërkohet. Mënyra e pastrimit të tyre, apo pastrimit të vendit ku ka rënë papastërtia, ndryshon në varësi se ku ka rënë. Nëse papastërtia është mbi tokë, atëherë mjafton që t'i hidhet ujë sipër, pasi të jetë hequr lënda nëse ajo është e papastër. Kjo, sepse kur një burrë pat urinuar në qoshe të xhamisë, Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i ka thënë sahabëve:

---

⁵⁵ Transmeton Muslimi, kitabul haxh, babu haxhetin-nebiji sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, nr. 1218. Hadithi është pjesë e hadithit madhështor të Xhabirit, ku përshkruhet haxhi i Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem.

“Lëreni dhe hidhni mbi urinën e tij një kovë me ujë.”⁵⁶ Nëse papastërtia është mbi tokë, fillimisht heqim lëndën e papastër, pastaj i hedhim një herë të vetme një kovë ujë, e kjo mjafton.

Së dyti: nëse papastërtia nuk është mbi tokë, që janë jargët e qenit, atëherë objekti duhet pastruar duke e larë shtatë herë; njëra të jetë me dhë. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë: **“Nëse jargët e qenit bien në enën e ndonjërit praj jush, atëherë le ta lajë shtatë herë; njëra të jetë me dhë.”**⁵⁷

Së treti: nëse papastërtia nuk është mbi tokë dhe nuk janë jargë qeni, atëherë mendimi më i saktë është se objekti pastrohet kur papastërtia të largohet me çfarë do menyrë; qoftë pas larjes së parë, apo të dytë, të tretë, të katërt, të pestë, e rëndësishme është se kur lënda e papastër të largohet, atëherë objekti pastrohet. Mirëpo, nëse papastërtia është urina e djalit të vogël që akoma nuk ushqehet me ushqim, mjafton që vendi ku ka rëndë papastërtia të spërkatet me ujë, e nuk ka nevojë për larje dhe fërkim. Kjo, ngase urina e djalit të vogël që akoma nuk ushqehet me ushqim është papastëri e lehtë.

...vijon në numrin e ardhshëm inshaAllah...

Përktheu: Besmir Cacani

⁵⁶ Transmeton Buhariu, kitabul vudu, babu sabbil mai alal beuli fil mesxhid, nr. 220.

⁵⁷ Muttefekun alejhi, përveç fjalës së tij: **“Njëra të jetë me dhë.”** Transmeton Buhariu me nr. 172, kitabul vudu, babu idhe sheribel kelbu fi inai ehadikum, me tekst: “Nëse qeni pin në enën e ndonjërit prej jush, atëherë le ta lajë shtatë herë.” E transmeton Muslimi, kitabu et-taharati, babu hukmu vulugil kelb, nr. 279 dhe në të është shtesa: **“Hera e parë të jetë me dhë.”**

HAVARIXHËT

SHEJH SALIH EL FEUZAN

Havarixhët janë atë që dolën kundër prijësit nga fundi i periudhës së Uthmanit radijAllahu anhu. Si rrjedhojë e daljes së tyre u vra edhe Uthmanit radijAllahu anhu.

Më pas, në kohën e hilafetit të Aliut radijAllahu anhu, e keqja e tyre u shtua. Ata u shkëputën nga Aliu, i bënë Tekfir atij dhe sahabëve, ngase nuk u pajtuan me medh'hebin e tyre. Ata i gjykuan me kufër (mosbesim) ata që nuk i kundërshtuan, e si rrjedhojë i bënë Tekfir njerëzve më të mirë, që ishin sahabët e Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem. E pse kjo gjë? Sepse nuk u pajtuam me ta në devijimin dhe kufrin e tyre.

Nga medh'hebi i tyre, ata nuk i përmbahen as Sunetit dhe as xhematit, nuk i binden prijësit, janë të mendimit se është prej fesë dalja kundër tyre, se pabindja është prej fesë,⁵⁸ pra e kundërta e asaj që ka porositur Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, i cili ka porositur për mos heqje dorë nga bindja, dhe e kundërta e asaj që ka urdhëruar Allahu në thënien e Tij:

أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

“Bindjuni Allahut, bindjuni të Dërguarit dhe atyre që drejtojnë punët tuaja (prijësve).”⁵⁹

Allahu xhel-le ue ala e ka bërë bindjen ndaj prijësit pjesë të fesë. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem e ka bërë bindjen ndaj prijësit pjesë të fesë. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë: **“Ju porosis për devotshmëri ndaj Allahut, për dëgjim dhe bindje, edhe sikur t’iu caktohet për udhëheqës një rob, sepse kush do të jetojë prej jush, do të shikojë shumë mospajtime.”⁶⁰**

Pra, bindja ndaj prijësit musliman është prej fesë, ndërsa Havarixhët thonë: “Jo, ne jemi të lirë”. Kjo është metoda e kryengritjeve sot.

⁵⁸ Pabindja ndaj prijësit. (shp)

⁵⁹ En-Nisa' 59.

⁶⁰ Ebu Daudi 4607 dhe Darimiu 95.

Havarixhët që duan të përçajjnë xhematin e muslimanëve, që duan të heqin dorë nga bindja, që duan të kundërshtojnë Allahun dhe të Dërguarin e Tij në këtë çështje, ata janë të mendimit se kush bën gjynah të madh është mosbesimtar (kafir).

Gjynahqar i madh për shembull, është: zinaqari, hajduti, konsumuesi i alkolit; që ata mendojnë se është mosbesimtar. Ndërkohë, Ehli Suneti dhe Xhemati mendojnë se është musliman me besim të mangët.⁶¹ Ehli Suneti e quajnë si “gjynahqar nga umeti”, andaj është besimtar me besimin që ka, mirëpo gjynahqar me gjynahun e bërë, sepse nga Islami të nxjerr vetëm shirku, apo një nga anulueset e njohura të Islamit. Sa i përket gjynaheve që nuk arrijnë në shirk, atëherë ato nuk të nxjerrin nga besimi, edhe pse janë gjynahe të mëdha. Allahu i Lartësuar thotë:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

“Vërtet, Allahu nuk fal që të adhurohet dikush apo diçka tjetër veç Atij, por gjynahet e tjera më të vogla ia fal kujt të dojë.”⁶²

Havarixhët thonë se kush bën gjynah të madh, atëherë ai është mosbesimtar, nuk e fal Allahu dhe do të qëndrojë në Zjarr përgjithmonë.

Kjo është e kundërta e asaj që ka ardhur në Kuran. Shkak për këtë është se nuk kanë dituri. Shikoni sesi shkaku që i ka dëguar në këtë gjë është padituria, sepse janë xhemat që janë theksuar në adhurim, në namaz, agjërim, lexim të Kuranit dhe kanë xhelozitë të madhe, mirëpo nuk dinë; ky është problemi i tyre.

Përpyekja e madhe në ruajtjen nga gjynahet dhe bërjen e adhurimeve, duhet patjetër të shoqërohet me kuptimin e fesë dhe diturinë.

Për këtë, Pejgamberi sal-Allahu alejhi ue sel-lem ia ka përshkruar sahabëve Havarixhët, duke i thënë se do ta nënçmonin namazin e tyre para namazit të Havarixhëve, adhurimin e tyre para adhurimit të Havarixhëve. Më

⁶¹ Edhe sikur ta bëjë gjynahun e madh duke e nënvlerësuar, nuk bën kufër përderisa nuk e konsideron të lejuar, e kundërta e asaj që thonë disa: “Se ai që bën gjynah të madh, nëse e bën duke e nënvlerësuar, atëherë ka bërë kufër që të nxjerr nga feja”. Kjo fjalë është po vetë fjala e Havarixhëve, siç e ka thënë shejhu ynë, shejh AbdulAziz ibën Baz, kur është pyetur lidhur me të në Taif vitin 1415 h.

⁶² En-Nisa’ 48.

pas, Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i ka thënë: **“Dalim nga feja, ashtu siç del shigjeta nga gjahu”**⁶³, me gjithë adhurimin e tyre, devotshmërinë e tyre dhe faljen natën që bënin. Ngase përpjekja e tyre nuk ka qenë mbi bazë të saktë, as mbi dituri të saktë, u shndërrua në devijim, fatkeqësi dhe ligësi për ta dhe për umetin.

Nuk dihet se Havarixhët kanë luftuar ndonjë ditë kundër mosbesimtarëve, mirëpo ata luftojnë muslimanët, siç ka thënë Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem: **“Vrasin muslimanët dhe lejnë mosbesimtarët.”**⁶⁴

Nuk dihet në historinë e Havarixhëve se kanë luftuar ndonjë ditë kundër mosbesimtarëve dhe idhujtarëve, mirëpo gjithmonë luftojnë muslimanët. Kanë vrarë Uthmanin, kanë vrarë Ali ibën Ebi Talibin, ez-Zubejr ibnul Auamin, kanë vrarë sahabët më të mirë dhe akoma vazhdojnë të vrasin muslimanët.

E gjithë kjo, si shkak i paditurisë së tyre lidhur me fenë e Allahut azze ue xhel-le, megjithëse ruheshin nga gjynahet, bënin adhurim dhe përpiqeshin. Mirëpo, kur gjitha këto nuk janë ndërtuar mbi dituri të saktë, u shndërruan në fatkeqësi për ta.

Imam Ibën Kajimi thotë duke i përshkruar Havarixhët:

Ka argumente që janë shkujdesur në kuptimin e tyre

Andaj gabuan nga shkujdesja lidhur me diturinë.⁶⁵

Ata janë argumentuar me argumente duke mos i kuptuar ato. Janë argumentuar me argumente nga Kurani dhe Suneti lidhur me kërcënimin për gjynahet, por nuk i kanë kuptuar domethëniet e tyre, nuk i kanë kthyer tek argumentet e tjera që përmbajnë premtim për falje dhe pendim për ata që kanë bërë gjynahe të tjera veç shirkut, andaj kanë marrë një pjesë dhe kanë lënë një pjesë tjetër. Kjo për shkak të injorancës së tyre.

Xhelozia dhe dëshira për fe, nuk mjaftojnë. Këto të fundit, duhet të bazohen patjetër mbi dituri dhe kuptim të fesë së Allahut azze ue xhel-le që buron nga dituria dhe që është i vendosur në vendin që i përket.

⁶³ Buhariu 3414, Muslimi 1064, Nesaiu 4101, Ebu Daudi 4764 dhe Ahmedi 3/5.

⁶⁴ Buhariu 6995, Muslimi 1064, Nesaiu 2578, Ebu Daudi 4764 dhe Ahmedi 3/68.

⁶⁵ El kafijetu esh-shafijetu 97.

Xhelozia për fenë është diçka e mirë, po ashtu edhe dëshira për fenë është diçka e mirë, mirëpo ato duhen orientuar patjetër me pasimin e Kuranit dhe Sunetit.

Nuk ka njerëz më xhelozë dhe më këshillues për muslimanët se sahabët radijAllahu anhum, e megjithatë i luftuan Havarixhët, për shkak të rrezikut dhe dëmit të tyre.

Ali ibën Ebi Talibi radijAllahu anhu i luftoi derisa i vrau në formën më të keqe në luftën e Nahravanit. Në këtë mënyrë, u realizua ajo që kishte lajmëruar Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, përgëzimi i tij me të mira dhe me Xhenet për vrasësit e Havarixhëve. Kështu pra, ai që i vrau ishte Ali ibën Ebi Talibi, i cili arriti përgëzimin e Pejgamberit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem; i vrau që të largonte nga muslimanët dënim e tyre.

Është detyrë për muslimanët në çdo kohë, që kur të sigurohen se ky medh'heb i poshtër është prezent, atëherë fillimisht ta ndreqin duke bërë thirrje për tek Allahu me dituri dhe duke i mësuar njerëzit, e nëse nuk shfaqin [se janë rregulluar dhe ndrequr], atëherë i luftojnë që të largojnë dëmin e tyre.

Ali ibën Ebi Talibi radijAllahu anhu, i dërgoi Havarixhëve djalin e xhaxhait, Abdullah ibën Abbasin, dijetarin e umetit dhe komentuesin e Kuranit, i cili i debatoi. Si rrjedhojë e debatit, gjashtë mijë u kthyen dhe një pjesë e madhe mbeti pa u kthyer. Pas kësaj, Prijësi i Besimtarëve, Ali ibën Ebi Talibi i luftoi që të largonte prej muslimanëve dëmin dhe të keqen e tyre.

Ky është grupi i Havarixhëve dhe medh'hebi i tyre.

Përktheu: Besmir Cacani

PARALAJMËRIMI I BESIMTARËVE NGA KHAUARIXHËT BIDATÇI SHEJH ABDULLAH EL BUHARI

HYTBEJA E PARË

Me të vërtetë falenderimet i takojnë Allahut, Atë falenderojmë dhe prej Tij ndihmë edhe falje kërkojmë. Kërkojmë mbrojtje tek Allahu nga e keqja e punëve dhe veteve tona. Kë e udhëzon Allahu nuk ka kush e humbë, dhe kë e humbë Allahu, nuk ka kush ta udhezojë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut Një të Vetëm, pa i bërë shokë Atij, dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij sal-lAllahu alejhi ue sel-lem.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ

“O besimtarë, frikësohuni Allahut me një frikë të vërtetë, dhe mos vdisni ndryshe vetëm se duke qenë muslimanë.”⁶⁶

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

“O njerëz, frikësohuni Zotit Tuaj, i Cili ju ka krijuar nga një palë e vetme, dhe krijoj prej saj bashkëshorten e tij, dhe nxorri prej tyre shumë burra e gra. Prandaj frikësohuni Allahut me emrin e të Cilit kërkon të drejta të ndërsjellta e mos i ndërprisni lidhjet farefisnore, me të vërtetë Allahu është kurdoherë vëzhgues mbi ju.”⁶⁷

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا، يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

“O besimtarë, frikësohuni Allahut dhe flisni vetëm fjalë të sakta; ju përmirëson Allahu punët tuaja, ju falë juve gjynahet tuaja, dhe kush i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, ai ka shpëtuar me një shpëtim të madh.”⁶⁸

⁶⁶ Ali Imran 102.

⁶⁷ En-Nisa 1.

⁶⁸ El Ahzab 70-71.

Në vijim: me të vërtetë fjala më e mirë është Fjala e Allahut dhe udhëzimi më i mirë është udhëzimi i Muhamedit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, punët më të keqija janë shpikjet në fe, çdo shpikje është bidat, çdo bidat është humbje, e çdo humbje të çon në Zjarr.

E më pas...

Dijeni ju bekoftë Allahu, se çdo kujt që i jepet mirësi, ai është i lakmuar, e sidomos o besimtarë, kur Allahu ju jep si mirësi qetësinë dhe mbrojtjen me “hijen” e Akides Sunije Selefije, me kujdesjen nga prijesi musliman, duke gjykuar me Sheriatin e Allahut të Lartësuar, i cili i kërkon Allahut ta ndihmojë në të (në praktikimin e Sheriatit). Padyshim se kur gjendja është kjo, zemrat e të humburve, të bidatçive, të idhujtarëve dhe të shthururve janë të mbushura plot e përplot me inat dhe mlllef, e për këtë ne i themi të gjithë atyre (Fjalën e Allahut):

قُلْ مُؤْتُوا بِعَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

“Vdisni ju me gjithë atë tërbimin tuaj, vërtetë Allahu është i Gjithëdituri për çka fshihet në gjokset tuaja.”⁶⁹

O besimtarë! Me të vërtetë bidati i Khauarixhëve është sprovë për këtë umet. Këta janë prej të parëve, ose janë bidati i parë.

Khauarixhët janë të parët që kanë përçarë muslimanët. Shejkhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Dhe për këtë, të parët që kanë përçarë muslimanët prej bidatçive janë Khauarixhët el maarikun^{70,71}”

Khauarixhët janë të parët që i kanë bërë muslimanët qafira për shkak të gjynaheve, ngase i kanë dalë atyre kundra në bidatin e tyre, andaj e kanë bërë të lejuar me këtë gjë gjakun e muslimanëve, nderin dhe pasurinë e tyre.

Shejkhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Khauarixhët janë të parët që i kanë bërë qafira muslimanët me gjynahe, gjithashtu e bëjnë qafir këdo që i kundërshton ata në bidatin e tyre, ia kanë bërë hallall (të lejuar) vetes së tyre që t’i vrasin dhe t’ia marrin pasurinë muslimanëve.”⁷²

⁶⁹ Ali Imra 119.

⁷⁰ Që dalin prej feje ashtu siç del shigjeta nga gjahu. (shp)

⁷¹ Mexhmu’ul fetaua 3/349.

⁷² Mexhmu’ul fetaua 3/279.

Këta Khauarixhë – sipas asaj që përmendëm –, e bëjnë të lejuar daljen nga prijësi i muslimanëve.

Shejhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Khauarixhët dalin me shpatë kundrejt prijësit musliman, dhe i bëjnë qafira muslimanët me gjynahe.”⁷³

Robër të Allahut! Ka ardhë në traditën e pastër dhe të saktë profetike, me fjalë nga Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, duke paralajmeruar dhe larguar prej Khauarixhëve. Ka urdhër nxitës për luftimin e tyre, ka shpërblim për atë që i lufton ata, apo ka shpërblim ai që vritet prej tyre. Gjithashtu ka ardhur se ata janë qentë e Xhehenemit, dhe se janë të vrarët më të këqinj nën këtë qiell.

Imami i Ehli Sunetit, imam Ahmed ibën Hanbeli, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Hadithi për Khauarixhët është i saktë nga dhjetë rrugë (transmetimi).”⁷⁴

Prej haditheve, ju mbroftë Allahu, është ai i ardhur në dy Sahihët⁷⁵ nga Aliu, Allahu qoftë i kënaqur me të, se ka thënë: “Kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem duke thënë:

سيخرج في آخر الزمان قوم، أحداث الأسنان، سفهاء الأحلام، يقولون من خير قول البرية، يقرؤون القرآن لا يجاوز حناجرهم، يمرقون من الدين كما يمرق السهم من الرمية، فإذا لقيتموهم فاقتلوهم، فإن في قتلهم أجرًا لمن قتلهم يوم القيامة

“Do të dalin në kohët e fundit disa njerëz të rinj dhe mendjelehtë, flasin me fjalët e më të mirit prej njerëzve, lexojnë Kuran dhe leximi nuk i kalon fytet e tyre, dalin prej feje ashtu siç del shigjeta prej gjahut. Nëse i takoni, atëherë vritini, sepse me vrasjen e tyre ka shpërblim në Ditën e Gjykimit për atë që i vret.”

Përsëri ka ardhur në dy Sahihët, nga Ebu Seid el Khudrij, Allahu qoftë i kënaqur me të, se ka thënë: “Erdhi një burrë me sy të futur brënda, me mollëza të dukshme, me ballë të gjerë, me mjekërr të dendur, me kokë të rruajtur dhe

⁷³ Mexhmu’ul fetaua 35/143.

⁷⁴ Es-Sunnetu lil Khal-lal 1/145.

⁷⁵ Bukhariu dhe Muslimi. (shp)

tha: O Muhamed, kije frikë Allahun! I Dërguari i Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i tha:

من يطع الله إذا عصيته ، أيامني الله على أهل الأرض فلا تأمنوني

“Kush do t’i bindet Allahut në qoftë se unë e kundërshtoj?! Allahu më beson mbi njerëzit e tokës dhe ju nuk me besoni mua?!” Një burrë i kërkoi ta lejonte ta vrasë atë – thotë transmetuesi: mendoj të jetë Khalid ibnul Uelid – dhe i Dërguari sal-lAllahu alejhi ue sel-lem e ndaloi që ta vrasë. Kur ai iku, i Dërguari sal-lAllahu alejhi ue sel-lem tha:

إن من ضئضئ هذا قوما يقرؤون القرآن لا يجاوز حناجرهم يمرقون من الدين مروق السهم من الرمية يقتلون أهل الإسلام، ويدعون أهل الأوثان لئن أنا أدركتهم لأقتلنهم قتل عاد

“Nga pasardhësit e këtij, do të dalë një popull që e lexojnë Kuranin dhe nuk i kalon fytet e tyre, dalin nga feja siç del shigjeta prej gjahut. Ata vrasin muslimanët dhe i lejnë idhujtarët. Nëse unë i arrij, do t’i vras siç u vra populli i Adit.”

Në Sahihun e Muslimit transmetohet nga Jusejr ibën Amër se ka thënë: pyeta Salih ibën Hanif: “A e ke dëgjuar të Dërguarin të përmendë Khauarixhët?” Tha: “E kam dëgjuar!” Bëri me shenjë nga lindja dhe tha: “Njerëz që lexojnë Kuranin dhe nuk jua kalon atyre fytet; dalin nga feja siç del shigjeta prej gjahut.”

Gjithashtu ka nxjerrë imam Tirmidhiu në librin e tij “El Xhamia”, po ashtu Ibnu Hibani dhe Ahmedi nga Ebu Galib se ka thënë: “Ebu Umameh shikoi koka të varura mbi shkallët e Damaskut – ato ishin kokat e Ezarikve prej Khauarixhëve, pasuesit e Nafiu ibën Ezrak – dhe Ebu Umameh tha: “Qentë e Xhehenemit, të vrarët më të fëlliqur nën këtë qiell.”

Thotë Ebu Galib: I thashë Ebu Umames: “A e ke dëgjuar prej të Dërguarit të Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem?”

Më tha: “N.q.s. nuk do ta dëgjoja një herë, apo dy herë, apo tre herë, apo kater herë – thotë Ebu Galib: dhe numëroi deri në shtatë herë – nuk do t’ju kisha treguar.”

Në Sahihun e Muslimit dhe tek Suneni i Ebu Daudit, në vazhdimin e hadithit të lartpërmendur të Aliut, Allahu qoftë i kënaqur me të, se ka thënë: “Po ta dinte ushtria që i ekzekuton ata (Khauarixhët), se çfarë shpërblimi ka treguar

i Dërguari i tyre sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, nuk do të punonin më vepra të mira.” Aliu, Allahu qoftë i kënaqur me të, tha: “Shenja për këtë, është se me ta gjendet një person me trup pa parakrahë, mbi krahun e tij ka një mollëz e vogël si majat e gjirit me disa qime të bardha”, dhe tha: “A do të ikni tek Muavija në Sham, e do t’i leni ata t’ju prijnë familjet dhe pasurinë tuaj?! Beto hem në Allah! Unë shpresoj që ata të jenë ai popull – d.m.th. që i përshkroi i Dërguari i Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem – pasi ata kanë derdhur gjakun e muslimanëve, duke u strehuar mes njerëzve. Prandaj ecni (përparoni) me emrin e Allahut.”

Kur Aliu, Allahu qoftë i kënaqur me të, gjeti tek populli që i kishte luftuar, burrin që ishte përshkruar në hadith, bëri Tekbir dhe ra në sexhde si falenderim për Allahun.

Ibën Kajimi ka thënë në librin “Zadul ma'ad”:

“Temë për: Sexhden e Ka'abit kur dëgjoi lajmin e atij që e përgëzoi. Ky është argument i qartë se ajo ishte zakoni i sahabëve – pra sexhdeja e falenderimit – ndaj një mirësie të re, apo për largimin e një të keqeje. Gjithashtu edhe Ebu Bekri ka bërë sexhde kur mori lajmin e vrasjes së Musejlime el Kedhabit (gënjeshtarit të madh), edhe Ali ibën Ebi Talib ka bërë sexhde, kur gjeti atë me kokë si mollëza e gjirit, të vrrarë midis Khauarixhëve.”⁷⁶

Ka nxjerrë imam Ebu Daudi në Sunenin e tij, po ashtu imam Ahmedi në Musnedin e tij dhe e ka saktësuar shejkh Albani Allahu e mëshiroftë, nga Ebu Seid el Khudrij dhe Enes ibën Malik, Allahu qoftë i kënaqur prej të dyve, nga i Dërguari i Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, se ka thënë duke përshkruar Khauarixhët:

هم شرُّ الخلقِ والخليقةِ طوبى لمن قتلهم وقتلوه يدعون إلى كتابِ اللهِ وليسوا منه في شيءٍ من قتلهم كان أولى باللهِ منهم قيل: يا رسولَ اللهِ ما سيماهم؟ قال: التحليقُ

“Ata janë popull që lexojnë Kuran, por nuk jua kalon fytet, ata janë krijesat më të këqija dhe më të këqinjte për njerëzit. Lum për atë që i vret ata, apo vritet prej tyre; thërrasin për tek Libri i Allahut dhe vetë s'janë kurrkund me të. Kush i vret ata, ai është më i privileguari i njerëzve tek Allahu.” Thanë: O i Dërguari i Allahut, cilat janë cilësitë e tyre dalluese? Tha: **“Rruajtja.”**

⁷⁶ Zadul Ma'ad 3/511.

O ju besimtarë! Selefët tanë prej sahabëve dhe imamllarët pas tyre, i janë nënshtruar asaj që ka ardhur nga i Dërguari i Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem lidhur me Khauarixhët. Ata kanë sqaruar dhe paralajmëruar prej tyre, i kanë bërë të qarta gabimet e tyre, i kanë refuzuar rrëshqitjet e tyre, janë angazhuar me luftimin e tyre.

Shejhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Kur u përhap në umet çështja e Khauarixhëve, sahabët folën për ta, transmetuan hadithet nga Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem për ta, dhe çfarë ka në Kuran si kundërpërgjigje ndaj tyre, e prap u përhap bidati i tyre tek njerëzit e thjeshtë.”⁷⁷ D.m.th. që selefët i përhapën këto për të gjithë njerëzit, që ata të ruhen prej tyre.

Ka thënë përsëri, Allahu e mëshiroftë: “Dije se luftimi Khauarixhëve të Nahruanit, të cilët i vrau Ali ibën Ebi Talib, ishte si urdhër prej Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Aliu ishte i shpërblyer dhe i lëvdur për luftimin e tyre. Sahabët dhe imamllarët janë pajtuar për luftimin e tyre.”⁷⁸

Ka thënë përsëri, Allahu e mëshiroftë: “Kur ata dolën në khilafetin e prijësit të besimtarëve Ali ibën Ebi Talib, Allahu qoftë i kënaqur me të, ata i luftoi Aliu dhe sahabët e të Dërguarit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, me urdhërin dhe nxitjen e të Dërguarit për luftimin e tyre. Të gjithë imamllarët e Islamit janë pajtuar për luftimin e tyre.”⁷⁹

Ka nxjerrë Abdullah ibën Ahmed në librin “Es-Sunneh”, një ether nga Nafi’ Meula Abdullah ibën Umer dhe etheri është i saktë: “Ibën Umeri, Allahu qoftë i kënaqur me të, mendonte se luftimi i Harurijëve (Khauarixhëve) është e vertetë dhe detyrë për të gjithë muslimanët.”

Imam Ibën Ebi Shejbe gjithashtu ka nxjerrë në “el Musannef”, po ashtu Abdullahu në “Es-Sunneh”, me zinxhir të saktë nga Ezrak ibën Kajs, se ka thënë: “Ishim në Ahuaz duke luftuar Khauarixhët, dhe kishim në mesin tonë Ebu Berzete el Eslemij – sahab i nderuar –, që erdhi në një lumë, mori abdes, u ngrit dhe u fal.”

Dijeni ju mbroftë Allahu, se Khauarixhët i bëjnë keq besimtarëve dhe i lejnë mosbesimtarët.

⁷⁷ Mexhmu’ul fetaua 7/483-484.

⁷⁸ Xhamiul Mesail 6/267.

⁷⁹ Mexhmu’ul fetaua 3/382.

Ka thënë imam Bukhariu në Sahihun e tij, në temën: “Pendimi i atyre që lejnë fenë”, me nëntemë: “Vrasja e Khauarixhëve dhe të pafeve, pasi ia paraqesim atyre argumentin”, [ka përmendur]: “Ibën Umeri mendonte se ata ishin njerëzit më të keqinj, dhe ka thënë: “Ata kanë marrë prej ajeteve që kanë zbritur për mosbesimtarët, dhe i praktikuan ndaj besimtarëve.”

Po! Kjo kështu ka qenë edhe më përpara, edhe tani. Kështu bënë, kështu vendosnin dhe kështu diskutonin, sa ju mbushën zemrat e tyre me ëndje, siç thotë Allahu:

فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ

“Kur ata devijuan nga rruga e Allahut, Allahu ua largoi (dhe devijoi) zemrat nga rruga e drejtë.”⁸⁰

Shejkhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Khauarixhët vrasin muslimanët dhe lejnë mosbesimtarët. Ata ndihmojnë mosbesimtarët në vrasjen e muslimanëve. Ata iu nënshtruan mosbesimtarëve, u bënë ndihmuesit dhe të poshtëruarit e tyre; kundërshtarë të besimtarëve dhe kryelartë ndaj tyre.”⁸¹

Ue la haula ue la kuwete il-la bil-lah!⁸²

Ka nxjerrë imam AbdurRezaku në tefsirin e tij dhe Abdullah ibën Ahmed në “Es-Sunneh” me zinxhir të pranueshëm, se Ibnul Keua – i cili ka qenë prej Khauarixhëve – e pyeti Ali ibën Ebi Talib për Fjalën e Allahut:

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا

“Thuaj: do t’ju lajmërojmë për humbësit më të mëdhenj të veprave të tyre”⁸³, çfarë është për qëllim me “humbësit më të mëdhenj”? Aliu, Allahu qoftë i kënaqur me të, tha: “Aty hyjnë Ehlu Harura”, d.m.th. Khauarixhët, dhe në një transmetim tjetër: “Ti dhe shokët e tu.”

Ka thënë imam Axhurri, Allahu e mëshiroftë, në “Esh-Sheriah”: “Dijetarët e mëparshëm dhe ata të tanishëm, nuk kanë kundërshtim se Khauarixhët janë popull i keq, kundërshtues të Allahut dhe të Dërguarit të Tij sal-Allahu alejhi

⁸⁰ Es-Saff: 5.

⁸¹ Ed-Der'u 6/138-139.

⁸² Nuk ka ndihmë dhe fuqi vetëm se prej Allahut. (shp)

⁸³ El Kehf: 103.

ue sel-lem, edhe nëse falen apo përkushtohen në adhurim, atyre nuk u bën dobi. Ata paraqiten sikur urdhërojnë për mirë dhe ndalojnë nga e keqja, por nuk u bën dobi, sepse ata janë popull që e shtrembërojnë Kuranin ashtu si e don ëndja e tyre, dhe ia imponojnë këtë muslimanëve. Allahu na ka paralajmëruar prej tyre, po ashtu dhe i Dërguari i Tij sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, e po ashtu katër Khalifët, sahabët dhe ata që i ndoqën. Khauarixhët janë të këqinjët, fëlliqësira dhe ndotësira. Kush është në rrugën e tyre prej Khauarixhëve, e trashëgojnë këtë rrugë, qofshin ata përpara, apo këta të tanishmit. Ata dalin ndaj prijesve (e thyejnë besën) dhe e bëjnë të lejuar vrasjen e muslimanëve.”

Po ashtu thotë: “Ata i ka luftuar Aliu, Allahu qoftë i kënaqur me të, e Allahu i Lartësuar e nderoi me vrasjen e tyre. Ai ka lajmëruar nga i Dërguari sal-lAllahu alejhi ue sel-lem për vlerën e atij që i vret ata, apo që vritet prej tyre, dhe bashkë me të morën pjesë edhe sahabët. Shpata e Aliut kundra Khauarixhëve, u bë shpatë e të vërtetës derisa të bëhet Kiameti.”

Allahu më begatofte mua dhe ju me Kuranin dhe Sunetin! Na bëftë dobi mua dhe ju me atë që përkujtojmë prej argumentave dhe urtesisë! Thashë atë që dëgjuat dhe i kërkoj falje Allahut për mua dhe për ju nga çdo gjynah; vërtetë Ai është Falësi, Mëshiruesi.

HYTBEJA E DYTË

Falenderimi i takon Allahut, falenderimet e shumta, të mira dhe të begata janë për Atë. Lutjet për falje dhe për shpëtim të plotë janë për zotërinë e birit të Ademit, Muhamedin sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, lutje të shumta për shpëtim deri në Ditën e Gjykimit.

E më pas:

O ju besimtarë – o ju mbroftë Allahu –, me të vërtetë medituesi në hadithet e të Dërguarit, në etheret e sahabëve dhe atyre që kanë ardhur nga imamët e Sunetit lidhur me cilësitë dhe përsëkrimin e Khauarixhëve, i bëhen të qarta cilësitë e tyre. Këto cilësi gjenden tek të mëparshmit dhe tek të tanishmit, si bërja e grumbullimeve jashtë Sunetit dhe xhematit, jashtë rrugës së besimtarëve, të cilat kanë dalë nga grupe të ndryshme me petke të ndryshme, por të gjitha grupe bidatçije: si xhemati Ikhuhanul Muslimin, xhemati Tablig dhe kush i ndjek si Kutbijet dhe pjellat e tyre; edhe sikur të emërtohen këto

organizime me emra si Al Kaeda, Xhebhethu al Nusrah, apo duke u vetëquajtuar me shpifje, genjështër dhe trillim si shtet Islam në Irak dhe Sham, apo ISIS siç thonë ata; me qëllim që të hedhin poshtë ekzistencën e një shteti Islamik apo vendi Islam.

Siç ka dhënë fetva njëri prej tyre me injorancë dhe ëndje, duke i gjykuar të gjitha shtetet dhe vendet se janë mosbesimtare – ue la haula ue la kuwete il-la bil-lah –, për këtë arsye, ai ka dhënë fetva se është detyrë që të bëjmë hixhret tek ata; pra të gjithë muslimanët të shkojnë dhe të grumbullohen me njerëzit e ëndjeve dhe bidateve humbëse.

Sa çudi uAllahi! Prej injorancës së tyre të madhe dhe devijimit nga Suneti, e përgjithësuan gjykimin me kufër (mosbesim) gjithë shoqëritë dhe individët, me qeveritarë apo të qeverisur, me dijetarë, nxënës diturie apo masën e gjerë të njerëzve.

Kështu i trashëgojnë parimet e tyre të prishura, të ndërtuara mbi tekfir, mbi shperthime dhe mashtrime, duke i akuzuar njerëzit e dijes dhe duke i bërë ata mosbesimtarë – Allahu na ruajtë – siç kanë bërë më përpara me sahabët e të Dërguarit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, saqë e thyen besën e dy Khalifëve të drejtë; Uthmanit dhe Aliut, Allahu qoftë i kënaqur prej të dyve, duke pasuar njëri-tjetrin në tekfir, në dalje nga Suneti dhe në shëmtimin e imazhit të Islamit të vërtetë dhe të dëlirë.

Pasha Allahun! Atyre u shkon për shtat fjala e shejkhul Islam Ibën Tejmijes, Allahu e mëshiroftë: “Khauarixhët bidatçinj, të cilët e thyen besën e Uthmanit dhe Aliut, vendosën mendjet dhe ëndjet e tyre si gjykues të Librit të Allahut, të Sunetit të Pejgamberit dhe historisë së Khalifëve të drejtë. Me këtë logjikë e bënë të lejuar fitnen, derdhjen e gjakut dhe të tjera veprime të ndaluara.”⁸⁴

Gjithashtu ka thënë, Allahu e mëshiroftë: “Pretenduan se pasojnë të qartën e Kuranit, edhe pse Suneti i kundërshton. Khauarixhët janë të humbur në lidhje me kuptimin e Kuranit dhe të Sunetit gjithashtu.”⁸⁵

Po ashtu, ka thënë: “N.q.s. njihet (dhe dihet) origjina e bidatit, atëherë origjina e tyre është se i bëjnë mosbesimtarë gjynahqarët, besojnë se është

⁸⁴ Xhamiul Mesail 6/391.

⁸⁵ Xhamiul Mesail 6/325.

gjynah ajo që nuk është gjynah, mendojnë se pasohet Kurani dhe jo Suneti që kundërshton Kuranin në aparencë të parë, edhe sikur (Suneti) të jetë Muteuatir⁸⁶. Ata i bëjnë mosbesimtarë atë që i kundërshtojnë, e bëjnë të lejuar ndaj tij – si pasojë e kundërshtimit të tij – më shumë se çfarë lejojnë ndaj mosbesimtarëve në origjinë, siç ka thënë për ta i Dërguari sal-Allahu alejhi ue sel-lem:

يقتلون أهل الإسلام ويدعون أهل الأوثان

“Ata vrasin muslimanët dhe i lejnë idhujtarët.” Për këtë, ata i bënë mosbesimtarë Uthmanin dhe Aliun bashkë me të afërmit e tyre, po ashtu i bënë mosbesimtarë pjesëtarët e Sifinit, e të tjera fjalë të poshtra si këto.”⁸⁷

Pastaj dijeni ju mbroftë Allahu dhe jini të vetëdijshëm, se ky vend i begatë është synimi i të gjithëve⁸⁸, në akiden e saj, në moralin e saj, në qetësinë e saj, në sigurinë e saj dhe në bindjen e popullit ndaj prijësit të saj në çdo gjë që është e pranuar. Po ashtu është e synuar në ekonominë e saj, në rehatinë e saj, në arsimin e saj, e më kryesorja në praktikimin e Sheriatit të Allahut, ku mund të themi së është e synuar në çdo gjë të saj.

Mundohen të prishurit, të humburit, mosbesimtarët, të pafetë, perëndimorët, bidatçitë dhe çdo kush tjetër që është si ata, kushdo që i ndihmon, që i bindet dhe që u përgjigjet atyre, që të prishin të mirat e lartpërmendura, duke përhapur rrëmujë dhe shkatërrim rreth akides së saktë dhe të kulluar selefije, rreth moralit të lartë dhe të pëlqyeshëm, rreth sigurisë së kudo ndodhur; i lavdëruar është Allahu për mirësitë e Tij.

Ata, ju mbroftë Allahu, kanë metoda të ndryshme dhe forma të shumta që i përdorin, nëpërmjet njerëzve të dobët dhe atyre të rënë në këtë fitne, apo nëpërmjet atyre që janë te pakujdesshëm, apo nëpërmjet atyre që merren me kontrata pune, apo nëpërmjet atyre që hyjnë për të ndotur këtë vend, apo nëpërmjet atyre që vijnë si vizitorë të saj, qofshin meshkuj apo femra.

Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ

⁸⁶ E përhapur, e pranuar dhe e njohur. (shp)

⁸⁷ Mexhmu’ul Fetaua 3/395

⁸⁸ Pra, duan që të mos jetë. (shp)

“Kurrë nuk do të jenë të kenaqur me ty o Muhamed, as çifutet dhe as të krishterët, derisa t’i ndjekesh ata (në fenë e tyre).”⁸⁹

Ajo që e keni parë edhe ju, është se Khauarixhët e rinj, pjesëtarë të Al Kaedas, përpiqen të frikësojnë dhe veprojnë gjëra të ndaluara, i kalojnë kufijtë e lejuar në këtë vend të sigurtë dhe në vende të tjera muslimane, duke vrarë njerëzit e rendit (policët) – muxhahidët e vërtetë n.q.s. punën e bëjnë për hirë të Allahut -. Ata (Khauarixhët) ndërmarrin vepra shkatërruese si: shpërthime, vrasje, bombardime, etj. Të gjitha këto, pasha Allahun, janë argument i qartë dhe tregues i madh për devijimin e tyre nga e vërteta dhe kërkimi i saj. Po të logjikoni, apo të kërkonin të ndihmonin të vërtetën, do të vepronin ashtu siç thotë Allahu i Lartësuar në Kuran:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

“Prandaj pyesni njerëzit e dijes në qoftë se nuk dini.”⁹⁰

Mirëpo, si t’i pyesin dijetarët, kur ata nuk i konsiderojnë ata si dijetarë të vërtetë?! Na mëshiro o Zoti ynë, na mëshiro!

Nga veprat e tyre të shëmtuara dhe të ulëta, si ajo që bënë disa të fëlliqur prej Khauarixhëve, kryengritësa të larguar nga Suneti, të nxitur nga mësuesi i humbjes, i tekfirit dhe shpërthimit, të cilët cënuan zonën kufitare të Uedias në rrethin e Sheruras, në këtë muaj të begatë të Ramazanit⁹¹, për të cilin Allahu thotë:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

“Muaji i Ramazanit në të cilin kemi zbritur Kuranin si udhëzues për njerëzit, si dallues i qartë midis të drejtës dhe të gabuarës.”⁹²

Gjithashtu shpërthimi që bënë në rrethin e Sheruras, duke vrarë dhe plagosur shumë prej njerëzve që ruajnë qetësinë, duke harruar ata Khauarixhë dënimin e dhembshëm që Allahu ka premtuar për atë që vret një besimtar me qëllim, apo që vret një person që ka hyrë në atë vend me marrëveshje. Allahu i Lartësuar ka thënë:

⁸⁹ El Bekare: 120.

⁹⁰ En-Nahl: 43.

⁹¹ Muaji Ramazan 2014. (shp)

⁹² El Bekare: 185.

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا

“E kush vret një besimtar me qëllim (vetëdije), shperblimi i tij është Xhehenemi, ku do qëndrojë aty përgjithmonë, zemërimi i Allahut dhe mallkimi i Tij është mbi të, dhe për të është përgatitur një dënim i madh.”⁹³

Allahu i Lartësuar ka thënë:

مَنْ أَجَلَ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا
وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

“Për shkak të kësaj, Ne urdhëruam për bijtë e Israilit që çdo kush që vriste dikë, jo për shpagim, por si krim në tokë, do të ishte sikur të ketë vrarë krejt njerëzimin. Nga ana tjetër, nëse dikush shpëton një jetë njeriu, do të ishte sikur të ketë shpëtuar jetën e të gjithë njerëzimit.”⁹⁴

Ka ardhur në Sahihun e Bukhariut, nga Abdullah ibën Amër ibnul A'as, nga i Dërguari i Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem se ka thënë:

الكبائر الإشراف بالله وعقوق الوالدين وقتل النفس واليمين الغموس

“Gjynahet e mëdha janë: t'i bësh shirk Allahut, mos respektimi i prindërve, të vrasësh të pafajshëm dhe betimi i rrejshëm.”

Përsëri në Sahihun e Bukhariut, nga Abdullah ibën Umeri, Allahu qoftë i kënaqur me ta, se ka thënë: “Me të vërtetë prej punëve shkatërruese që s'ka dalje po të biesh në të, është derdhja e gjakut të ndaluar pa shkakun e lejuar (padrejtësisht).”

Gjithashtu në Sahihun e Bukhariut, nga Abdullah ibën Amër, Allahu qoftë i kënaqur me ta, nga i Dërguari i Allahut sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, se ka thënë:

من قتل معاهداً لم يرح رائحة الجنة، وإن ريحها يوجد من مسيرة أربعين عاماً

⁹³ En-Nisa: 94.

⁹⁴ El Maide: 32.

“Kush vret një të strehuar (që i është dhënë besa)⁹⁵, nuk e ndjen erën e Xhenetit edhe pse era e tij ndjehet dyzet vite larg.”

Kjo në rastin e atij që strehohet tek ne o besimtarë, e si do jetë me muslimanin i cili e veçon Allahun në adhurim, falet dhe agjeron?!

Ka ardhur në dy Sahihët nga Abdullah ibën Mes’udi, se i Dërguari i Allahut sal-IAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë:

لا يحل دم امرئ مسلم يشهد أن لا إله إلا الله ، وأني رسول الله ، إلا بإحدى ثلاث : النفس بالنفس ، والثيب الزاني ، والتارك لدينه المفارق للجماعة

“Nuk lejohet gjaku i muslimanit, i cili dëshmon se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut dhe se unë jam i Dërguari i Allahut, vetëm se në tre raste: njeriu për njeriu, i martuari që bën imoralitet, ai që del nga feja dhe e braktis bashkësinë.”

Hadithet për këtë temë janë të shumta, ju mbroftë Allahu. Andaj, ku shkojnë?! Si i përgjigjen gjithë këtyre argumenteve që janë në Kuran dhe Sunet?! Mjerë për ta dhe përsëri mjerë për ta, n.q.s. nuk pendohen tek Allahu përpara se t’ju vijë fundi, e mos të kenë mundësi të pendohen.

Me të vërtetë ajo që bëjnë burrat e sigurisë në këtë vend të begatë, duke ndaluar rreziqet, duke mbrojtur fenë, të mirat e popullit dhe të vendit, na e bën detyrë që të lutemi për ta dhe t’i lëvdojmë. Le të shpresojmë që të gjithë ata të jenë dëshmorë tek Allahu, me mirësinë dhe bujarinë e Tij, për qëndrimin e tyre përballë Khauarixhëve el maarikah⁹⁶, përballë rreziqeve kërcënuese që mund të përfshijnë çdo kënd.

Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“Dhe kini frikë (ruhuni) nga sprova e cila nuk dëmton vetëm ata që bëjnë keq, dhe dijeni se Allahu është i ashpër në ndëshkim.”⁹⁷

⁹⁵ Si p.sh. besa që i jep një shtet vizitorëve apo atyre që hyjnë. (shp)

⁹⁶ Që dalin prej feje ashtu siç del shigjeta nga gjahu. (shp)

⁹⁷ El Enfal: 25

Le ta dijnë burrat e sigurisë dhe kushdo që bën si ata, se janë në një llogore të madhe, në një xhihad të vazhdueshëm me të humburit el maarikun.

Imami sunetli Jahja ibën Jahja et-Tejmi ka thënë: “Mbrojtja e Sunetit është më e mirë sesa xhihadi.”⁹⁸

Imami dhe shejkhul Islam Ibën Tejmije, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Personi që kundërshton (dhe i kundërpërgjigjet) bidatçive, është muxhahid (luftëtar në rrugë të Allahut).”⁹⁹

Le të shpresojnë që kohët e tyre të jenë për hirë të Allahut.

فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

“Se me vërtetë Allahu nuk ia humb kurrë shpërblimin e atyre që punojnë mirë.”¹⁰⁰

Le ta dinë se në ndalimin e tyre nga të bërit keq, në luftimin e tyre, në zbulimin e planeve dhe në kundërveprimin ndaj tyre, i bëjnë mirë gjithë umetit dhe janë këshillues për ta (që te ruhen prej tyre).

E lus Allahun me emrat e Tij të bukur dhe cilësitë e Tij të larta, që t’i ndihmojë ata kundër armikut të tyre dhe tonit, ta poshtërojë të kotën dhe pjesëtarët e saj, në çdo vend dhe në çdo kohë, t’i mëshirojë ata që kanë vdekur prej tyre dhe t’i pranojë si dëshmorë.

E lus Allahun ta ruajë vendin tonë, vendet e muslimanëve dhe Ehli Sunetin në çdo vend me ruajtjen e Tij; të gjithë kemi nevojë për mbrojtjen dhe kujdesjen e Tij.

Allahu e poshtëroftë dhe e shkatërroftë të kotën dhe njerëzit e saj në çdo vend, Ai është Dëgjuesi dhe Lutjepranuesi.

Salavatet dhe selamet qofshin mbi të Dërguarin tonë Muhamed, familjen dhe gjithë shokët e tij.

Përktheu: Idris Manushi

⁹⁸ Mexhmu’ul fetaua 4/13.

⁹⁹ Mexhmu’ul fetaua 4/13.

¹⁰⁰ Hud: 115.

PËRFITIMI NGA PUSHIMET VERORE

SHEJH ABDULAZIZ IBN BAZ

Me emrin e Allahut, të Plotmëshirëshmit, Mëshiruesit.

Lavdia i takon Allahut, Zotit të botëve, përfundimi i mirë i takon të devotshmëmve, lëvdata dhe shpëtimi qofshin për robin, të Dërguarin, të dashurin dhe besnikun e shpalljes së Tij, Pejgamberin, imamin dhe zotërinë tonë, Muhamed ibn Abdullah dhe gjithashtu për familjen, shokët e kush ndjek rrugën dhe pason udhëzimin e tij deri në Ditën e Llogarisë.

Në vijim:

Vëllezër muslimanë! Allahu i Madhëruar e i Lartësuar thotë në Librin e Tij madhështor:

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ

“Vetëm e Allahut është ç’ka në qiej e ç’ka në Tokë. S’ka dyshim se Ne i patëm porositur ata që iu pat dhënë libri para jush e edhe juve, që të keni frikë Allahun.”¹⁰¹

Thotë i Lartësuari:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

“O ju njerëz! Kini frikë Zotin tuaj (adhurojeni Atë të vetëm e pa ortakëri) që ju ka krijuar prej një veteje (Ademit) dhe nga ai krijoi palën (shoqen) e prej atyre dyve shumoi shumë burra e gra. Kini frikë Allahun që me emrin e Tij përbetoheni dhe ruajeni farefisn (të drejtat e tyre), se Allahu është mbikëqyrës mbi ju.”¹⁰²

Thotë i Lartësuari:

¹⁰¹ En Nisa 131.

¹⁰² En Nisa 1.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

Thotë i Lartësuar:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَاحْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ

“O ju njerëz! Kini frikë ndaj Zotit tuaj (duke zbatuar urdhëresat e duke i lënë ndalesat) dhe frikësojuni ditës kur prindi nuk mund t’i bëjë dobi fëmijës së vet, e as fëmija nuk mund t’i bëjë dobi asgjë prindit të vet. Premtimi i Allahut është i sigurt, pra të mos ju mashtrojë jeta e kësaj bote dhe të mos ju mashtrojë ndaj Allahut mashtruesi (shejtani).”¹⁰³

Çdo musliman dhe muslimane e ka për detyrë t’i frikësohet Allahut dhe të drejtohet në fenë e Tij. Gjithë individët e dy llojeve (njerëz dhe xhinë) janë krijuar për ta adhuruar Allahun, ashtu siç thotë Allahu i Patëmetë:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“Nuk i krijova xhinët dhe njerëzit për tjetër gjë, pos të më adhurojnë.”¹⁰⁴

Janë urdhëruar me këtë adhurim, ashtu siç thotë i Lartësuar:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ

“O ju njerëz! Adhuroni Zotin tuaj!”¹⁰⁵

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ

“Nuk u urdhëruan për tjetër (në të gjitha shpalljet), veçse të adhurojnë Allahun me sinqeritet në fe, larg devijimeve (të cilat e kundërshtojnë Teuhidin).”¹⁰⁶

¹⁰³ Lukman 33.

¹⁰⁴ Dhariat 56.

¹⁰⁵ Bekare 21.

¹⁰⁶ El Bejineh 5.

Këtë adhurim e kemi detyrë ta mësojmë dhe ta kuptojmë që pastaj ta zbatojmë, ashtu si e urdhëron Allahu, e s'ka asnjë rrugë tjetër, përveçse duke u kujdesur për Librin e Allahut, për Kuranin, kuptimin dhe përfitimin prej tij. Po ashtu me Sunetin e të Dërguarit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem; të kujdesemi, të memorizojmë ç'të mundemi prej tij, ta dëgjojmë atë prej dijetarëve dhe të përfitojmë nga ajo që i Dërguari sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka sqaruar në lidhje me detajet e devotshmërisë dhe adhurimit për të cilin jemi krijuar.

Çdo i përgjegjshëm e ka detyrë të kuptojë fenë e të njohë adhurimin për të cilin është krijuar, që është Teuhidi i Allahut, Ihlasi për Të dhe veçimi i Tij me adhurim, me besim tek Ai dhe tek i Dërguari i Tij alejhs-salatu ue selam, besimi në çdo gjë që Allahu ka lajmëruar dhe po ashtu (që ka lajmëruar) i Dërguari i Tij nga ato që kanë ndodhur e do ndodhin prej çështjeve të Dynjasë, krijimit të qiejve, Tokës, Ademit, të Dërguarve, çfarë u ndodhi atyre dhe popujve të tyre.. etj. Çfarë do të ndodhë në kohën e fundit prej ndryshimeve, shenjave të kohës së fundit, çfarë do të ndodhë pas tyre si Kiameti, ringjallja e njerëzve dhe tubimi i tyre përpara Allahut, gjykimi i tyre dhe pastaj ndarja në dy grupe; një në Xhenet e një në Zjarr.

E kemi detyrë preokupimin me këtë çështje dhe përgatitjen për aq sa jeton njeriu dhe është në periudhën e punës. Tek ajo shkohet vetëm duke u preokupuar me librin e Allahut dhe Sunetin e të Dërguarit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem. Prej tyre do të njohësh ligjet e Allahut, rrugën e të Dërguarit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem dhe do të njohësh të vërtetën e të kotën.

Çdo musliman e ka obligim të kuptojë fenë dhe të njohë detyrat e tij. I Dërguari sal-lAllahu alejhi ue sel-lem thotë:

“Kujt ia do Allahu të mirën, ia mundëson ta kuptojë fenë.”

Tek kjo bën pjesë meditimi i Kuranit gjatë leximit, leximi i shpeshtë me meditim e thellim, preokupimi me Sunetin e të Dërguarit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, memorizimi i asaj që ka mundësi dhe prezantimi në mësimet e diturisë. Të gjitha këto i bëjnë dobi besimtarit e besimtares. Gjithashtu këshillojmë dëgjimin e programit “Nur ala Derby” për shkak të dobisë së madhe. Unë këshilloj dëgjimin dhe përfitimin prej tij dhe prej radios së Kuranit e ç'ka ka ajo prej dobive të mëdha dhe ligjëratave të vlefshme. Këshilla ime është për atë dhe këtë. Po ashtu e këshilloj çdo individ të përgjegjshëm që të jetë i pareshtur në mësimin e fesë, ta shtojë diturinë dhe të luftojë për të me veten e tij dhe të pyesë

dijetarët për çdo problem që i del, me anë të shkrimit, telefonit apo drejtpërdrejtë. Të gjitha këto janë prej kuptimit dhe mësimit të fesë. Allahu thotë:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

“Pyesni dijetarët, nëse ju nuk dini.”¹⁰⁷

Gjej rast të këshilloj gjithë vëllezërit e bijtë e mi, prej nxënësve të dijes e gjithë vëllezërit e mi muslimanë, që të ruhen nga udhëtimi në vendet e kufrit në këto pushime –pushimet verore – për shkak të rrezikut të madh që i kanoset moralit dhe Akides gjatë udhëtimit në vendet e kufrit (mohimit). Këshilloj që të gjithë të kenë kujdes nga udhëtimi jashtë. Të angazhohen në vendet e tyre me mësimin e fesë, preokupimin me Kuranin, leximin e tij të shpeshtë duke medituuar në kuptimet e tij, angazhimi me librat bazë të tyre, memorizimin e studimin e tyre, t’i japin rëndësi bibliotekave që kanë, duke lexuar, studiuar e mësuar, ashtu siç i këshilloj në prezantimin e mbledhimeve të diturisë tek dijetarët dhe përfitimin prej tyre, të pyesin për ç’ka kanë problem dhe të përkujtojnë njëri-tjetrin ato gjëra që nuk i dinë, derisa t’i sqarohen çështjet e të bëhet të qarta synimet.

Në këtë mënyrë, nxënësit e dijes dhe gjithë muslimanët duhet të kujdesen për gjërat që i bëjnë dobi dhe të ruhen nga ç’ka iu bën dëm. S’ka dyshim që studimi i fesë është prej shkaqeve të mëdha në arritjen e dijes, dobisë dhe shpëtimit në Dynja dhe Ahiret. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem thotë:

“Kujt ia do Allahu të mirën, ia mundëson ta kuptojë fenë.”

Sepse çdo individ i ngarkuar me përgjegjësi është i krijuar për adhurim, ashtu siç subhanehu thotë:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“Nuk i krijova xhinët dhe njerëzit për tjetër gjë, pos të më adhurojnë.”¹⁰⁸

E ky adhurim bëhet i njohur vetëm pas mësimit të fesë, nuk ka rrugë për ta njohur atë pa kërkuar, mësuar dhe pa studiuar Librin e Allahut dhe Sunetin

¹⁰⁷ En Nahl 43.

¹⁰⁸ Dhariat 56.

e të Dërguarit sal-Allah u alejhi ue sel-lem, pa pyetur dijetarët për problematikat që i dalin deri në vdekje. Çdo i përgjegjshëm nuk duhet të reshtë në mësim e studim të fesë, dhe të punojë me të deri në vdekje, ashtu siç thotë Allahu i Patëmetë:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿١١٠﴾ نَزَّلْنَا مِنْ عَفْوَ رَحِيمٍ

“E s’ka dyshim se ata që thanë Zoti ynë është Allahu pastaj i qëndruan kësaj (me fjalë e me punë), atyre u zbresin melaiket që u thonë: “Mos u frikësoni (për të ardhmen) e mos u brengosni (për të shkuarën), por përgëzohuni me Xhenetin i cili ju premtohej. Ne ishim miqtë tuaj në jetën e Dynjasë e në Ahiret gjithashtu, që për ju ka ç’të dëshironi dhe ç’të kërkonin janë tuajat. Pritje e nderuar prej Mëkatfalësit dhe Atij që është Mëshirues i madh.”¹⁰⁹

Allahu i Patëmetë i ka lavdëruar besimtarët për qëndresën e tyre tek e vërteta dhe palëkundshmërinë e tyre, ashtu siç thotë i Lartësuari:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ

“E s’ka dyshim se ata që thanë Zoti ynë është Allahu.”¹¹⁰

Pra, ka prej besimtarëve që thanë: “Zoti ynë është Allahu”, pra i Adhuruari, Krijuesi dhe Furnizuesi ynë është vetëm Allahu, Ai është i adhuruari me të drejtë. E thanë këtë me gjuhë dhe e vërtetuan në zemra me besim, pastërti dhe sinqeritet, pastaj u bënë të qëndrueshëm në bindje të Allahut e të Dërguarit të Tij, pra folën dhe punuan, ashtu siç i thotë Allahu Pejgamberit të Tij:

فَاسْتَقِمَّ كَمَا أُمِرْتَ

“Bëhu i qëndrueshëm (o Muhamed dhe kush të pason ty) ashtu siç je urdhëruar.”¹¹¹

¹⁰⁹ Fusilet 30-32.

¹¹⁰ Fusilet 30.

¹¹¹ Hud 112.

فَلذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ

“E për këtë (rrugë të drejtë) fto dhe bëhu i qëndrueshëm siç të është urdhëruar.”¹¹²

Pra, qëndresa është e domosdoshme.

Në ajetin tjetër, thotë i Madhëruari dhe i Lartësuari:

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Ata që thanë Zoti ynë është Allahu, pastaj i qëndruan kësaj (në jetën e tyre), për ta nuk do të ketë frikë e as që do brengosen. Ata janë banorët e Xhenetit përgjithmonë, kjo si shpërblim për atë që punuan.”¹¹³

Ju porosis o vëllezër, bijtë e mij e po ashtu edhe veten time me devotshmëri ndaj Allahut dhe qëndresë tek e vërteta. Besimtari dhe besimtarja e pranojnë të vërtetën, e shprehin, e besojnë dhe e vërtetojnë atë me punë. Çdo besimtari i takon të mësojë fenë, të punojë dhe të njohë të vërtetën, po ashtu të dijë se Allahu është Zoti dhe i Adhuruari i tij i vërtetë; Atij me të drejtë i takon adhurimi, Ai është Krijuesi, Furnizuesi i gjithë krijesave, Ai është i Ploti pa mangësi në emrat, cilësitë dhe veprat e Tij, Ai nuk ka ortak dhe as që ka të ngjashëm subhanehu ue teala.

O rob e robinë të Allahut! E ke në ngarkim besimin e sinqertë, që të dyve ju takon të besoni Allahun sinqerisht në çdo gjë që Allahu dhe i Dërguari i Tij kanë lajmëruar në Librin famëlartë dhe në Sunetin e të Dërguarit besnik alejhissalatu ues-salam. Duhet të besoni Allahun që është Një i Vetëm, Ai është Zoti që meriton adhurimin, Ai është Zoti e Krijuesi ynë, Ai është i Adhuruari ynë i Vërtetë, e kemi obligim ta veçojmë me adhurim, me lutje, me frikë, me shpresë, me mbështetje, me kurban, me zotim, me namaz, me agjërime etj. Adhurimi është e drejta që i takon Atij dhe kush ia dedikon diçka prej adhurimit të vdekurve, kërkon ndihmë prej tyre në vështirësi apo betohet për ta ose për statujat, yjet, pemët apo gurët, ai e ka mohuar Allahun dhe ka hyrë në fenë e idhujtarëve të hershëm. Detyra jonë është të ruhem nga kjo dhe të veçojmë me

¹¹² Esh-Shura 15.

¹¹³ El Ahkaf 13-14.

adhurim vetëm Allahun e askënd tjetër, të ndihmohemi dhe ta këshillojmë njëri-tjetrin për këtë, ashtu siç thotë i Lartësuari:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى

“Ndihmohuni mes veti në bamirësi dhe devotshmëri.”¹¹⁴

I Lartësuari thotë:

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ

“Betohem për kohën.¹¹⁵ S’ka dyshim se njeriu është në humbje të sigurt. Përveç atyre që besuan, punuan vepra të mira, këshilluan për të vërtetën dhe këshilluan për durim.”¹¹⁶

Udhëtimi në vendet e idhujtarëve është pa mëdyshje shkaktar i shfaqjes së shumë ligësive, përveç kë e ruan Allahu dhe e mëshiron. Gjithashtu nuk ka dyshim se përzierja me njerëzit e shirkut në çdo vend dhe me njerëzit e shkujdesur e të larguar nga Allahu, është prej shkaqeve më të mëdha të ngurtësimit të zemrave dhe devijimit të tyre nga udhëzimi. Andaj, porosis me ngulm për qëndresë tek urdhërat e Allahut, moslëkundje nga e vërteta, të shoqëroheni me njerëzit e mirë e të përfitoni prej tyre, të keni kujdes prej shoqërimit me të këqinjte dhe të ruheni prej udhëtimit në vendet e ligësisë. Bëhu i qëndrueshëm tek e vërteta në vendin tënd dhe në vendet ku ka mirësi, përfitim, ruajtje dhe të ardhme të lavdërueshme për ty.

Ruhu gjithmonë e përherë nga shkaqet e së keqes, trazirave dhe devijimit, sepse për këtë je urdhëruar. Je urdhëruar t’i frikësohesh Allahut e t’i ruhesh shkaqeve të fitneve, thotë Allahu xhel-le ue ala:

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً

¹¹⁴ El Maideh 2.

¹¹⁵ Allahu betohet në cilëndo prej krijesave të Tij, kurse robi betohet vetëm në Allahun. (shp)

¹¹⁶ El Asr 1-3.

“Ruajuni fitnes (dënimit) që nuk i godet vetëm zullumqarët tuaj (nëse shfaqet e padrejta e nuk punohet për ta ndryshuar).”¹¹⁷

Allahu i Madhërueshëm thotë në shumë vende në Librin e Tij Famëlartë:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

“O ju që besuat! Frikësojuni Allahut!”¹¹⁸

Ata janë besimtarë dhe i urdhëron me devotshmëri, pra bëhuni të devotshëm, qëndroni të palëkundur në të dhe ruajeni derisa të vijë vdekja, e për këtë është fjala e Tij subhanehu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

“O ju që besuat! Frikësojuni Allahut me devotshmëri të vërtetë e mos vdisni ndryshe veçse muslimanë!”¹¹⁹

I thotë Pejgamberit të Tij sal-Allahu alejhi ue sel-lem:

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

“Adhuroje Zotin tënd deri kur të vijë e vërteta (vdekja)!”¹²⁰

Ky ishte i Dërguari i Allahut alejhis-salatu ues-selam që është më i miri i krijesave, Allahu e urdhëron të qëndrojnë në adhurim deri në vdekje. Çdo individ prej nesh e ka detyrë të jetë i qëndrueshëm, të luftojë veten, të mos lëkundet nga e vërteta dhe të mësojë fenë derisa të njohë të drejtën dhe ta përqafojë, derisa të njohë të kotën dhe t'i largohet.

Allahut i lutemi me emrat e Tij të bukur dhe cilësitë e Tij të larta, të na japë sukses ne dhe të gjithë juve në ato gjëra që Ai është i kënaqur, të na i përmirësojë ne dhe juve zemrat dhe punët, të na ruajë nga trazirat në fe, të përmirësojë prijësat tanë, t'i japë sukses atyre në çdo mirësi, ashtu siç e lus Atë subhanehu të përmirësojë gjithë muslimanët kudo që ndodhen, t'i ruajë ata prej trazirave në fe, t'i vendosë në udhëheqje më të mirët e tyre, të përmirësojë

¹¹⁷ El Enfal 25.

¹¹⁸ El Bakare 278.

¹¹⁹ Al Imran 102.

¹²⁰ El Hixhr 99.

drejtuesit e tyre, të na ruajë ne dhe gjithë muslimanët prej fitneve çorientuese dhe shkaqeve të ndëshkimit, të ndihmojë fenë e të lartësojë fjalën e Tij, të ndihmojë atë që ndihmon fenë dhe të poshtërojë atë që lufton fenë, të na ruajë ne, ju dhe gjithë muslimanët prej të këqijave të veteve dhe të punëve tona.

Atij i takon lutja e Ai është i Fuqishëm t'i përgjigjet. Allahu e lavdëroftë ,e shpëtoftë dhe e begatofte robin dhe të Dërguarin e Tij, Pejgamberin tonë Muhamed, familjen, shokët dhe pasuesit e tij me mirësi.

Përktheu: Jusuf Kapidani

HISTORIA E HUDIT ALEJHIS-SELAM

SHEJH ABDURRAHMAN ES-SADIJ

Allahu e dërgoi Hudin alejhis-selam për tek populli i tij, Adi i parë, që banonin në Ahkaf – kodrat prej rërës në Hadrameut – e kjo kur e keqja e tyre u shtua, kur u treguan kryelartë ndaj njerëzve dhe thanë:

مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً

“Kush është më i fortë se ne.”¹²¹

Këtyre shtoji edhe bërjen shirk Allahut dhe përgënjeshttrimin e pejgamberëve të Allahut. Për këtë arsye, Allahu dergoi Hudin tek ta, që t'i thërriste për në adhurimin e Allahut të Vetëm dhe t'i ndalonte nga shirku, nga të qenit kryelartë ndaj njerëzve, që t'i thërriste me çdo mjet, e t'i përkujtonte mirësitë që ia kishte dhënë Allahu, prej të mirave të dynjasë, furnizimit të gjerë dhe fuqisë. Ata e refuzuan thirrjen e Hudit dhe u treguan kryelartë ndaj pranimit të thirrjes së tij dhe thanë:

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

“Ti je vetëm një njeri - ashtu si ne, andaj na sill një mrekulli (argument), nëse ajo që thua është e vërtetë.”¹²²

Ata gënjenin me këtë pretendim, sepse Allahu i ka dhënë çdo pejgamberi argumente të besueshme për njerëzit. Po të ishte vetëm mrekullia e pejgamberëve se janë dërguar me të njejtën fe, do të ishte argumenti më i madh se është prej Allahut, për shkak të përpikërisë së saj dhe koordinimit të dobive të saja në çdo varësi të çdo kohe, për shkak të vërtetësisë së lajmeve të saja, për shkak se urdhëron për çdo të mirë dhe ndalon nga çdo e keqe, e për shkak se çdo pejgamber e miraton atë përpara tij dhe dëshmon në favor të tij, gjithashtu e miraton dhe dëshmon në favor të tij pejgamberi tjetër që vjen pas tij.

Prej argumenteve të veçanta të Hudit është vetmia e tij në thirrje, në zhvlerësimin e mendimeve (të mosbesimtarëve), në shpalljen e tyre të devijuar

¹²¹ Fussilet: 15.

¹²² Esh-Shuara': 154.

dhe akuzimin e idhujve të tyre. Ata ishin njerëz me fuqi dhe forcë, të cilët e frikësonin Hudin me idhujt e tyre; nëse nuk do të ndalej, atëherë do të goditej me marrëzi apo ndonjë të keqe. Hudi i sfidoi hapur dhe i tha qartë:

إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ (54) مِنْ دُونِهِ ۖ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونَ (55) إِنِّي
تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ ۚ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

“Unë kam dëshmitar Allahun, por dëshmoni edhe ju, se unë jam larg nga idhujt që ju i adhuroni në vend të Tij. Të gjithë ju bëni komplot kundër meje dhe mos më jepni afat aspak! Unë mbështetem tek Allahu, Zoti im dhe Zoti juaj. S’ka asnjë gjallesë që të mos jetë nën pushtetin e Tij. Me të vërtetë, Zoti im, është në rrugë të drejtë.”¹²³

Mirëpo ata nuk i bënë asgjë Hudit.

A ka argument më të madh se kjo sfidë ndaj atyre që përpiqeshin ta hidhnin poshtë thirrjen e tij me çdo metodë? Kur kaluan çdo cak dhe kufi, Hudi i la ata dhe i paralajmëroi se do t’i godiste dënimi. Atyre i erdh dënimi dhe iu shfaq nga horizonti. Ishte kohë vështirësie të madhe dhe nevojë për shi, andaj kur thanë të përgëzuar:

هَذَا عَارِضٌ مُّمْطَرُنَا

“Kjo re po sjell shiun!”¹²⁴

Allahu tha:

بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ

“Jo! Kjo është ajo që ju e keni shpejtuar”¹²⁵, me thënien tuaj “sillna dënimim që po na premtun dhe të shohim nëse thua të vërtetën!”

رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ (24) تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ

¹²³ Hud: 54-56.

¹²⁴ El Ahkaf: 24.

¹²⁵ El Ahkaf: 24.

“Një erë që mbart një dënim të dhembshëm, që me urdhërin e Allahut shkatërron çdo gjë”¹²⁶ që i kalonte pranë.

سَحَرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازُ نَخْلٍ حَاوِيَةٍ

“Të cilën Allahu ua dërgoi atyre shtatë net dhe tetë ditë pareshtur. Atëherë mund t’i vëreje njerëzit të përmbysur si trungjet e hurmave të kalbura.”¹²⁷

فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاكِينُهُمْ ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ

“E në mëngjes u panë vetëm shtëpitë e tyre të zbrazëta; ja, kështu e ndëshkojmë Ne popullin keqbërës.”¹²⁸

Kur më herët dynjaja i qeshte atyre, kur ishin në kulmin e krenarisë, kur nuk i mungonte asgjë nga jetesa dhe kur zonat e fiset përreth i ishin nënshtruar atyre, Allahu i dërgoi një erë të acartë në ditë të një pas njëshme, për ta shijuar dënimin poshtërues që në këtë jetë; ndërsa dënimi në jetën tjetër do të jetë edhe më poshtërues dhe askush nuk do t’i ndihmojë:

وَأَتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ

“Ata u mallkuan në këtë jetë dhe në Ditën e Kiametit. Me të vërtetë, fisi Ad e mohoi Zotin e tij. Qoftë larguar (nga mëshira e Allahut) fisi Ad, populli i Hudit!”¹²⁹

Allahu e shpëtoi Hudin bashkë me besimtarët që ishin me të. Këtu ka argument për fuqinë e plotë të Allahut, për bujarinë e Tij ndaj pejgamberëve dhe pasuesve të tyre, për ndihmimin e tyre në jetën e kësaj dynjaje dhe Ditën e Gjykimit kur do të dëshmojnë melekët. Po ashtu, këtu ka argument për demantimin e shirkut, se pasojat e tij janë më të këqijat dhe të shëmtuarat, e gjithashtu ka argument për ringjalljen.

¹²⁶ El Ahkaf: 24-25.

¹²⁷ El Hakkah: 7.

¹²⁸ El Ahkaf: 25.

¹²⁹ Hud: 60.

DOBITË E KËSAJ HISTORIE

Historia ka dobitë e përbashkëta mes pejagmberëve që janë përmendur tek historia e Nuhut. Prej dobive është se Allahu, me urtësinë e Tij, na tregon për lajmet e popujve pranë nesh në gadishullin Arab dhe përreth saj, sepse Kurani përmend metodat më të larta në përkujtim. Allahu i Lartësuar i ka shpjeguar përkujtimet në Kuran me një metodë të dobishme. Pa dyshim që Allahu ka dërguar pejgamberë në vendet larg nesh, në lindje dhe në perëndim, e ata kanë përgjigje dhe refuzim, nderim dhe dënim sikur popujt e përmendur. Allahu ka dërguar tek çdo popull pejgamber, mirëpo na ka bërë dobi duke na përkujtuar me popujt përreth nesh dhe me atë çfarë e transmetojmë brez pas brezi, madje i shikojmë gjurmët e tyre dhe kalojmë pranë banesave të tyre në çdo kohë; kuptojmë gjuhën e tyre dhe natyra e tyre është më afër tonës. Pa dyshim që dobia e kësaj gjëje është e madhe. Është më parësore që të përkujtohem me ta, sesa me popujt të tjerë që nuk i kemi dëgjuar, që nuk kemi lajme, që nuk ia dimë gjuhën dhe lajmet e tyre nuk na lidhen me atë çfarë na lajmëron Allahu. Nga kjo marrim, se përkujtimi i njerëzve me atë çfarë është më afër mendjeve të tyre, që është më e përshtatshme për gjendjet e tyre, më e lehtë që ta kuptojnë dhe që është më e dobishme se të tjerat, është më parësore [që të përdoret] sesa metodat e tjera, edhe nëse janë të vërteta, sepse e vërteta ndryshon. Përkujtuesi dhe mësuesi, nëse ndjekin këtë mënyrë dhe përpiqen që ta përcjellin diturinë dhe lajmin tek njerëzit sipas mënyrave që ata i kuptojnë, që nuk i largojnë, apo që janë më pranë ngritjes së argumentit për ta, atëherë do bëjnë dobi dhe do të jenë të dobishëm. Allahu e ka aluduar këtë gjë në fundin e historisë së Adit dhe ka thënë:

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

“Edhe më parë Ne kemi shkatërruar vendbanime rreth jush e u kemi shpjeguar atyre shpalljet Tona”, d.m.th. që i kemi bërë të larmishme në forma dhe lloje, “që ata të mund të ktheheshin (në rrugën e drejtë)”,¹³⁰ pra që të jenë më afër arritjes së dobisë.

❖ **Prej dobive** është se: ndërtimi i banesave të mëdhaja për krekosje, për mendjemadhësi, për stoli dhe për uljen e njerëzve me anë të pushtetit, kjo është prej gjërave të qortueshme që është trashëguar prej popujve që i kanë tejkaluar

¹³⁰ El Ahkaf: 27.

caqet, siç thotë Allahu në historinë e Adit dhe si i ka kundërshtuar Hudi, ka thënë:

أَتَّبِعُونَ بِكُلِّ رِيحٍ آيَةً تَعْبَثُونَ (128) وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ

“A mos vallë në çdo kodrinë po ngrini përmendore, për t’u tallur, dhe ngrini pallate, sikur do të jetoni gjithmonë?”¹³¹

Përgjithësisht, ndërtesat sikur pallatet, fortesat, shtëpitë dhe ndërtesat e tjera, ose ndërtohen si vendbanime për nevojë dhe nevojat janë të larmishme dhe dallojnë; kjo është prej gjërave të lejuara dhe me nijet të mirë mund të arrihet tek e mira.

Ose këto ndërtesa mund të jenë fortesa mbrojtëse nga të këqijat dhe armiqtë, mund të jenë llogore me të cilat mbrohet vendi, apo tilla gjëra të ngjashme që janë në dobi të muslimanëve dhe i mbrojnë nga të këqijat; kjo është prej llojit që bën pjesë tek xihadi në rrugë të Allahut, bën pjesë tek urdhëri për t’u mbrojtur nga armiqtë.

Ose këto ndërtesa mund të jenë për krekosje, për mendjemadhësi, për dhunimin e njerëzve dhe shpërdorimin e pasurisë që është për obligim shpenzimi i saj në rrugë të dobishme; kjo është prej llojit të qortueshëm, të cilin Allahu ia ka qortuar Adit dhe popujve të tjerë.

❖ **Prej dobive** është se: mendjet, mençuria, fuqia materiale që rrjedhin prej tyre, përfundimet dhe efektet që lidhen me to, edhe nëse janë të mëdhaja dhe arrijnë masa të mëdha, nuk i bëjnë dobi njeriut nëse nuk janë të shoqëruara me besimin e Allahut dhe pejgamberëve të Tij.

Sa i përket mohuesit të argumenteve të Allahut, atij që përgënjeshton pejgamberët e Tij, ai edhe po të lihet të vazhdojë të joshjet pas dynjasë, përfundimi i tij do të jetë i mjerueshëm. Dëgjimi, shikimi dhe mendja e tij nuk do t’i bëjnë dobi kur të vijë dënimi i Allahut, siç ka thënë për Adin:

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِّنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

¹³¹ Esh-Shuara’: 128-129.

“Ne i kishim bërë ata më të fuqishëm se ju dhe u kishim dhënë atyre dëgjimin, shikimin dhe zemrën, por as dëgjimi i tyre, as shikimi i tyre e as zemra e tyre, nuk u sollën kurrfarë dobie, sepse mohuan argumentet e Allahut; ata i goditi ajo me të cilën talleshin.”

Ndërsa në një ajet tjetër ka thënë:

فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ۗ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ

“Idhujt që ata i adhuronin në vend të Allahut, nuk i ndihmuan aspak, kur erdhi dënimi i Zotit tënd dhe nuk iu shtuan atyre kurrgjë tjetër, përveç humbjes.”¹³²

Përktheu: Besmir Cacani

---

¹³² Hud: 101.

NDERI**VLERA, SHKAQET DHE FRYTET E TIJ****HYTBE NGA MYFTIU I ARABISË SAUDITE, SHEJH ABDULAZIJZ ALI SHEJH****HYTBJA E PARË:**

Lavdi Allahut! Prej Allahut kërkojmë ndihmë dhe tek Ai pendo kemi. Kërkojmë mbrojtje tek Allahu nga e keqja e veteve dhe veprave tona. Atë që e udhëzon Allahu nuk ka kush ta humbë, ndërsa atë që Allahu e humbë nuk ka kush ta udhëzojë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, po ashtu dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij; salavatet dhe selamet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, deri në Ditën e Gjykimit.

Më pas...

O njerëz! Frikësohuni Allahut ashtu siç e meriton Ai! O robër të Allahut! Nderi është një moral i lartë, është virtyti i bukur, është morali i të devotshëmve dhe virtyti i rinisë që kryen obligimet fetare. Ky moral çel në kopshtin e besimit dhe ujitet me ujin e turpit, dëlirsisë dhe korrektësisë në Fe.

Realiteti i nderit është të qenurit larg të ndaluerës, të shëmtuarës, të fëlliqurës dhe të keqes. Nderi, është synimi i asaj që Allahu ka lejuar për njeriun. Allahu i ka urdhëruar ata që nuk kanë mundësi të martohen, që të tregohen të ndershëm. Ai i ka premtuar atyre se nëse e bëjnë këtë, atëherë Allahu do t'i ndihmojë, do t'i pasurojë dhe t'ia lehtësojë punët e tyre. Allahu i Lartësuar ka thënë:

وَلَيْسَتَّعْفُفُ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

“Ata që nuk kanë mundësi për martesë, le të përmbajnë veten, derisa Allahu t'i begatojë me dhuntinë e Tij.”¹³³

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem ka lajmëruar se Allahu e ndihmon atë që dëshiron të martohet:

---

¹³³ EnNur: 33.

ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ وَذَكَرَ مِنْهُمْ الشَّابَّ يَتَزَوَّجُ الْعَفَافَ

“Tre persona është e sigurtë se Allahu i ndihmon – dhe ka përmendur – djaloshi që martohet për të ruajtur nderin.”

Kush synon dhe dëshiron të mirën, gjithashtu e ruan nderin nga ajo që ka ndaluar Allahu, atëherë Allahu do t’ia lehtësojë çështjen dhe do t’i hapë portat e furnizimit nga mirësia e Tij që nuk i shkon në mend njeriu.

Nderi ka qenë prej moraleve dhe parimeve që ka thirrur Pejgamberi sal-IAllahu alejhi ue sel-lem. Hirakli i Romës e ka pyetur Ebu Sufjanin përpara se të bëhej musliman, e i ka thënë: “Me çfarë gjëje ju urdhëron Muhamedi?”

Ai u përgjigj: “Ai na thotë të adhurojmë Allahu dhe mos t’i bëjmë Atij të barabartë. Na bën thirrje të braktisim atë çfarë kanë adhuruar paraardhësit tanë, na urdhëron për namaz, për zekat, për sinqeritet, për nder dhe ruajtje të lidhjeve fisnore.” Pra, nderi është prej parimeve që ka bërë thirrje Muhamedi sal-IAllahu alejhi ue sel-lem dhe i ka edukuar me të pasuesit e tij.

O muslimanë! **Ruajtja e nderit nga ajo që ka ndaluar Allahu, ka dobitë e saja të shumta** të cilat Allahu i ka përmendur në Librin e Tij dhe i Dërguari ynë Muhamed sal-IAllahu alejhi ue sel-lem i ka sqaruar. Allahu xhel-le ue ala thotë duke sqaruar dhe numëruar cilësitë e besimtarëve:

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَزْوَاجِهِمْ حَافِظُونَ* إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ* فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ
ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

“Ata të cilët e ruajnë nderin e tyre (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme), përveçse me gratë e tyre ose me skllavet që kanë në zotërim dhe, për këtë, nuk janë fajtorë, ndërsa ata që kërkojnë përtej kësaj, pikërisht ata janë shkelës (të kufijve).”¹³⁴

Ka thënë lidhur me cilësitë e besimtareve:

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

¹³⁴ El Mu’minun: 5-7.

“Gra të mira janë ato të dëgjueshmet, që ruajnë fshehtësitë që ka urdhëruar Allahu.”¹³⁵

Allahu ka premtuar për këtë moral të lartë, diçka edhe më të mirë se ajo që njeriu synon të arrijë; ai është Xheneti. Thotë i Lartësuari:

أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ

“Pikërisht ata do të jenë të nderuar në kopshtet e Xhenetit.”¹³⁶

Gjithashtu ka thënë:

أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ * الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

“Pikërisht ata do të jenë trashëgimtarët, që do ta trashëgojnë Firdeusin, ku do të qëndrojnë përjetësisht.”¹³⁷

Pejgamberi ynë sal-lAllahu alejhi ue sel-lem thotë:

أَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلَاثَةٌ: ذُو سُلْطَانٍ مُتَّصِدِقٌ مُوَفَّقٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَذِي قُرْبَةٍ، وَرَجُلٌ

عَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ

“Tre janë banorët e Xhenetit: një pushtetar i mirë (me njerëzit) që i është dhënë sukses, një njeri i mëshirshëm dhe zemërbutë me çdo musliman dhe të afërt të tij, po ashtu një burrë i ndershëm që ka fëmijë dhe nuk kërkon nga njerëzit (dhe nuk e fiton pasurinë me haram).”

Prej dobive të nderit, është edhe fakti se nderi është prej shkaqeve të pranimit të lutjeve, largimit të ngushtive dhe fatkeqësive. Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem na ka lajmëruar rreth historisë së personave që u strehuan në shpellë. Ai na ka lajmëruar rreth lutjeve të tyre dhe si Allahu i ka shpëtuar nga ajo fatkeqësi. Njëri prej tyre pat thënë:

اللهم إنه كانت لي ابنة عم كنت أحبها أعظم أشد ما يحب الرجال النساء، فراوتها عن نفسها فأبت، حتى أملت بها سنة جوع فجاءتني فأعطيته عشرين ومائة دينار أن تخلي بيني وبين نفسها ففعلت، فلما

¹³⁵ En-Nisa': 34.

¹³⁶ El Mearixh: 35.

¹³⁷ El Mu'minin: 10-11.

تمكنت بما قالت: اتق الله ولا تفض الخاتم إلا بحقه، فقامت عنها وتركت العشرين ومائة دينار لها، اللهم إن كنت فعلت ذلك ابتغاء وجهك ففرج عنا ما نحن فيه ففرج شيء من الصخرة

“O Zot! Kam patur një vajzë xhaxhai të cilën e kam dashur, më shumë sa i dojnë burrat gratë. E kam joshur ndërsa ajo më pat refuzuar, derisa erdhi një vit urie për të, e unë i dhashë 120 dinarë në këmbim që të qëndroja vetëm me të, dhe e bëra. Kur e kisha nën zotërim, ajo tha: “Frikësohu Allahut! Dhe mos e bëj këtë jashtë martese!” U ngrita nga ajo dhe ia lashë 120 dinarët. O Zot! Nëse këtë e kam bërë duke synuar Fytyrën Tënde, atëherë na e largo këtë brengë nga ne.” Dhe shkëmbi lëvizti pak.”

Shiko o vëlla musliman se çdo të thotë t’i frikësohesh Allahut, frikë e cila e pengoi njeriun nga të bërit gjynah Allahut, në kohën kur e kishte mundësinë dhe e kishte nën zotërim, mirëpo erdhi diçka më madhështore; erdhi frika nga Allahu:

ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ

“Kjo është për ata që kanë frikë nga qëndrimi para Meje (për gjykim) dhe i tremben premtimit (dënimit) Tim.”¹³⁸

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ

“Për ata që i frikësohen paraqitjes para Zotit të vet, do të ketë dy kopshte!”¹³⁹

Prej dobive të nderit o vëlla musliman, është fakti se Allahu xhel-le ue ala’ ka përmendur në Kuran një sure të plotë për Jusufin e nderuar, birin e të nderuarit, biri i të nderuarit dhe biri i të nderuarit. Një sure e plotë ku gjenden hollësitë se çfarë i kanë ndodhur zotëriut të nderit, dhe hollësitë e të ruajturit nga gjynahet.

Prej dobive të nderit, është fakti se Allahu xhel-le ue ala’ i ka mbrojtur nderet e të ndershëmve, ndërsa atyre që i diskriminojnë nderet, ata kanë një kërcënim të madh:

¹³⁸ Ibrahim: 14

¹³⁹ ErRahman: 46.

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْعَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ * يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Vërtet, ata që përgojnë (duke i akuzuar për imoralitet) gratë e ndershme, zemërdëlira e besimtare, janë të mallkuar në këtë botë dhe në tjetrën; për ata ka dënim të madh. Atë Ditë që do të dëshmojnë kundër tyre gjuhët, duart dhe këmbët e tyre për çfarë kanë bërë.”¹⁴⁰

Këta njerëz ndëshkohen, nuk i pranohet dëshmia dhe gjykohen me fisk (pra, gjykohen se janë gjynahqarë të mëdhenj).

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ* إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“Ata që i akuzojnë gratë e ndershme (për imoralitet), e pastaj nuk sjellin katër dëshmitarë, t’i rrihni me tetëdhjetë goditje dhe të mos ua pranoni më kurrë dëshminë; këta janë njerëz ngatërrestarë. Përjashtim bëjnë ata që, pas kësaj, pendohen dhe përmirësohen. Allahu është vërtet Falës dhe Mëshirëplotë.”¹⁴¹

Prej dobive që ka ruajtja nga gjynahet, është fakti se Allahu këtë njeri të ndershëm, e bën pjesëtar tek shtatë kategoritë e njerëzve që qëndrojnë nën hijen e Arshit të Tij, Ditën kur nuk ka tjetër hije përveç Hijes së Tij. Kur ka përmendur këta shtatë njerëz, ka thënë për njërin prej tyre:

وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ

“Dhe një burrë të cilin e ka thirrur një grua me pozitë dhe bukuri (për të bërë imoralitet), ndërsa ai tha: “Vërtet unë i frikësohem Allahut.”

Shiko! Atë e ka thirrur një grua! Atij po i kërkohet dhe nuk po kërkon. Ai po kërkohet nga një grua me pozitë të lartë dhe e bukur, mirëpo cila është pengesa? Pengesa është: Vërtet unë i frikësohem Allahut! Sepse Allahu ma ka ndaluar këtë, më ka ndaluar të shikoj haramin, përveçse me metodën e ligjëruar.

¹⁴⁰ EnNur: 23-24.

¹⁴¹ EnNur: 4-5.

Vëlla musliman! **Nderi ka disa shkaqe**, të cilat Allahu i ka bërë mjete për ruajtjen e bindjes dhe largimin nga gjynahet.

Prej shkaqeve është edukimi me besim, duke i edukuar brezat e rinj mbi parimin e të mirës, nderit, mbikqyrjes së Allahut në urdhëresa dhe ndalesa, duke ngulitur tek ata madhështimin e Allahut dhe se Ai i mbikqyr veprat e njerëzve – të mëdha apo të vogla, të bëra fshehurazi apo haptazi –, në mënyrë që besimtari të jetë gjithmonë i vëmendshëm dhe i frikësuar ndaj Allahut. Le t’ia përkujtojë gjithnjë vetes thënien e Allahut:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ جُحَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

“A nuk e di ti, se Allahu di çdo gjë që është në qiej dhe në Tokë?! Nuk ka bisedë të fshehtë midis tre vetave, që Ai të mos jetë i katërti; as midis pesë vetave e që Ai të mos jetë i gjashti; as kur janë më pak, as kur janë më shumë, që Ai të mos jetë me ata, kudo që të ndodhen; Ai në Ditën e Kiametit do t’i njoftojë ata se çfarë kanë bërë, se, me të vërtetë, Allahu di çdo gjë!”¹⁴²

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

“Pa dyshim, Allahut nuk i fshihet asgjë në Tokë dhe as në qiell!”¹⁴³

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

“Allahu e di shikimin e përvjedhur të syrit dhe atë që fsheh zemra.”¹⁴⁴

Nëse kjo ngulitet në zemër, atëherë kjo ndjenjë do ta thërrasë drejt largimit nga çdo ndalesë e Allahut.

¹⁴² El Muxhadeleh: 7.

¹⁴³ Aal Imran: 5.

¹⁴⁴ Gafir: 40.

Prej edukimit moral, bën pjesë durimi i nxehtësisë së epsheve dhe përkujtimi i ndëshkimeve të Dynjasë dhe Ahiretit, ndoshta kjo bëhet pengesë nga afrimi tek gjynahet.

Prej shkaqeve është edhe shpejtimi i martesës për atë që i ka mundësitë, sepse martesa është mbrojtje për organin dhe ruajtje për shikimin. Pejgamberi sal-IAllahu alejhi ue sel-lem ka thënë:

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ، وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ
فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ

“O rini! Cilido prej jush që ka mundësinë të martohet, atëherë le të martohet, sepse kjo është ruajtje për shikimin dhe mbrojtje për organin. E kush nuk mundet, atëherë le të agjërojë, sepse kjo do ta ‘thyej’ epshin.”

Nga muslimani kërkohet që të martohet nëse është e mundur, në mënyrë që të rritet një brez mbi parimin e të mirës, nderit, vlerave dhe korrektësisë në fe (el Istikameh).

Prej shkaqeve është edhe ruajtja e shikimit. Ruajtja e shikimit të ndihmon në mbrojtjen e organit, sepse shikimi është rrënja e zemrës. Shikimi i përcjell gjërat dhe zemra lëviz, e më pas lëvizin edhe gjymtyrët. Allahu xhel-le ue ala’ thotë:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ* وَقُلْ
لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

“Thuaju besimtarëve që të ulin shikimet e tyre (nga e ndaluara) dhe ta ruajnë nderin e tyre (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme)! Kjo është më mirë për ta! Me të vërtetë, Allahu është i Dijshëm për atë që bëjnë ata. Thuaju besimtareve që të ulin shikimet e tyre (nga e ndaluara) dhe ta ruajnë nderin e tyre (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme).”¹⁴⁵

Gjithashtu prej shkaqeve është edhe mbulesa të cilën e vesh gruaja muslimane. Vërtet mbulesa e gruas, i pengon njerëzit e prishur dhe të ulët që të

¹⁴⁵ EnNur: 30.

shikojnë tek ajo. Mbulesa është një fortesë e pathyeshme, e cila i pengon njerëzit e epsheve mashtruese që dëshirojnë t'i vërsulen gruas muslimane.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ

“O i Dërguar! Thuaju grave dhe vajzave të tua, si dhe grave të besimtarëve, që të lëshojnë mbulesën e tyre (të kokës) përreth trupit. Kjo është mënyra më e përshtatshme që ato të njihen e të mos ngacmohen nga të tjerët.”¹⁴⁶

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ

“Kur të kërkonit prej grave të Profetit diçka, kërkojeni prapa perdes! Kjo është më e pastër për zemrat tuaja dhe të atyre.”¹⁴⁷

Po ashtu prej shkaqeve është shoqërimi me njerëzit e mirë, me të devotshmit, të ndershmit dhe me njerëzit me moral të lartë, sepse duke u shoqëruar me ta – dhe me suksesin e Allahut – do të gjesh ndihmë në mirësi dhe në turp. Ndërsa shoqërimi me njerëz jo të mirë, me ata që janë të shkujdesur në lidhje me nderet dhe gjynahet, do të ndikojë për keq tek njeriu.

Prej shkaqeve është edhe largimi me çdo mjet nga vendet e dyshimta dhe të prishura, ndoshta Allahu të dhuron qëndrueshmëri në të vërtetë dhe vazhdueshmëri.

Mirëpo, disa gjëra bien ndesh me këto shkaqe, duke cënuar nderin dhe dëlirësinë.

Si fillim dhe përpara çdo gjëje, qëndron dashuria e ndërtuar në diçka tjetër veç udhëzimit. Dashuria mes besimtarëve është diçka e kërkuar; besimtari e don besimtarin. Besimtari është vëlla dhe mik i besimtarit.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

“Besimtarët dhe besimtare janë miq për njëri-tjetrin.”¹⁴⁸

¹⁴⁶ El Ahzab: 59.

¹⁴⁷ El Ahzab: 53.

¹⁴⁸ EtTeubeh: 71.

Mirëpo, dashuria e ndërtuar mbi shturje dhe të keqe.. kjo lloj dashurie i udhëheq të rinjtë dhe të rejtat përmes mjeteve teknologjike, përmes vidjove, youtube-s dhe të tjera gjëra që bëjnë pjesë tek fotot e degjeneruara dhe imorale, tek shkëmbimi i fotove.. të gjitha këto ndoshta kanë ndikuar tek morali, vlerat dhe virtytet.

Shikimi i ekraneve që transmetojnë filma të degjeneruar dhe telenovela të ulëta; të gjitha këto e prishin nderin, andaj muslimani duhet të largohet prej tyre.

Përzjerja mes burrave dhe grave është fatkeqësi dhe katastrofë e madhe. I gjithë mjerimi qëndron tek përzjerja e burrave dhe grave në vendet e punës, shitblerjes etj. Kjo përzjerje është ajo që e heq petkun e turpit, i thyen barrierat e besimit, i shkatërron vlerat dhe e shkul turpin nga zemrat. Përzjerja ka dëmet e saja, sado që të reklamohet dhe sado që të jepen arsye për të, ajo është fatkeqsi që patjetër e dëmton shoqërinë muslimane, derisa t'ia prishë moralin dhe vlerat e saja.

Përzjerja mes dy gjinive është prej shkaqeve më madhore në përhepjen e fëlliqësive dhe të këqijave. E lusim Allahun t'i udhëzojë të gjithë drejt ë mirës, e t'i mbrojë të gjithë përmes besimit dhe devotshmërisë.

Prej shkaqeve është edhe zbulimi dhe lakuriqësia nga ana e grave. Kur t'i përmbahet mbulesës gruaja muslimane, kur të largohet nga zbulimi dhe lakuriqësia, atëherë kjo do të jetë ndihmë për të në mirësi dhe në largim nga e keqja. Mirëpo, nëse ajo del nëpër tregje me fytyrë të zbuluar përpara shitësve, duke biseduar me fjalë të ëmbla me ta, duke shkëmbyer biseda të gjata të panevojshme, duke u përdredhur nëpër rrugë dhe tregje pa arsye dhe pa shkak, atëherë të gjitha këto do të jenë mjete dërguese tek e keqja dhe muslimanët duhet të largohen prej tyre.

Vëlla musliman! Vërtet Allahu xhel-le ue ala', na ka tregur rreth historisë së Jusufit alejhis-salam në një sure të plotë dhe madhështore, të cilën e lexojnë muslimanët deri në Ditën e Gjykimit. Në fund të këtyre ajeteve, Allahu thotë:

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِن تَصَدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلًا
كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

“Në tregimet e atyre (të dërguarve) ka këshilla për ata që janë me mend. Ky (Kuran) nuk është tregim i trilluar, por ai është vërtetues i librave që janë shpallur para tij, është shpjegues i çdo gjëje dhe udhërrëfyes e mëshirë për njerëzit besimtarë.”¹⁴⁹

Pejgamberi i Allahut Jusuf, i nderuari, biri i të nderuarit, biri i të nderuarit dhe biri i të nderuarit është sprovuar, mirëpo duroi dhe u bë i qëndrueshëm. Ajo ia mbylli portat dhe përgatiti shkaqet e imoralitetit. Jusufi ishte dajlosh i ri dhe i bukur, ishte shërbëtor tek ajo grua, të cilës burri i saj e bleu këtë rob si shërbëtor për të. Mirëpo, besimi që ishte në zemrën e tij ishte i sinqertë, dhe dashuria për të mirën e largoi nga ato fëlliqësira. Ai i duroi këto sprova, i rezistoi atyre duke iu drejtuar Allahut dhe duke e lutur Atë që ta nxjerrë të pastër dhe të dëlirë, e kjo është prej mirësisë së Allahut:

كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

“Kështu e larguam nga e keqja dhe vepra e shëmtuar, sepse ai, në të vërtetë, ishte nga robërit Tanë të sinqertë.”¹⁵⁰

Përkushtimi i tij ndaj Allahut, besnikëria ndaj Allahut dhe fuqia e Teuhidit që kishte në zemër, janë ato që e penguan nga të bërit gjynah Allahut:

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ

“Ajo e dëshiroi atë; por edhe Jusufi do ta kishte dëshiruar atë, sikur të mos kishte parë provën e Zotit të vet.”¹⁵¹

Shikimi i zemrës me besim besnik e pengoi nga gjynahu, duke e bërë Jusufin të durojë pak dhe të kënaqet më vonë shumë.

Në këtë ngjarje ka dobi dhe mësim.

Së pari: le ta dijë muslimani, se është i pafuqishëm të mposhtë tundimet e epshit, perveçse me ndihmën e Allahut. Allahu xhel-le ue ala' thotë:

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ

¹⁴⁹ Jusuf: 111.

¹⁵⁰ Jusuf: 24.

¹⁵¹ Jusuf: 24.

“Sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, askush nga ju nuk do të ishte pastruar kurrë (prej gjynaheve); Allahu pastron atë që dëshiron Vetë.”¹⁵²

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

“Sikur të mos ishte mirësia e Allahut dhe mëshira e Tij, ju të gjithë do të ndiqnit shejtanin, përveç një numri të vogël.”¹⁵³

Së dyti: mos ta mashtrojë muslimani veten e tij, mos ta lëvdojë veten e mos të thotë “unë jam në gjendje, edhe nëse përzihem me gratë dhe shoqërohem me to, unë vetëpërmbahem”. Neve i themi: Jo! Largohu nga harami. Kur Jusufi alejhis-selam u zu ngusht dhe u kërcënua me burgim:

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنَّ مِنَ
الْجَاهِلِينَ* فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ

“Ai tha: “O Zoti im, më shumë e dua burgun se atë ku më shtyjnë ato. Nëse Ti nuk e largon prej meje dredhinë e tyre, unë do të prirem drejt atyre dhe do të bëhem nga ata që nuk i dinë (ligjet e Tua)”. Dhe Zoti e plotësoi lutjen e tij.”¹⁵⁴

O muslimanë! Duhet patjetër të kthehemi tek Allahu dhe mos të mashtrohemi me vetvetet tona, por, të largohemi nga njerëzit e ligjë.

Gratë, e ndihmuan gruan e Azizit (ministrit) që të arrinte të kotën e dëshiruar, mirëpo u ballafaquan me një besim të fortë, që ishte më i qëndrueshëm se malet e larta, i cili i mposhti ngacmimet, e shet dhe arriti të mirën madhështore. Ka thënë Allahu për të:

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَّ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ

“O Zoti im! Ti më ke dhënë pushtet dhe më ke mësuar shpjegimin e ëndrrave! O Krijues i qiejve dhe i Tokës, Ti je Mbrojtësi im edhe në këtë

¹⁵² EnNur: 21.

¹⁵³ EnNisa': 83.

¹⁵⁴ Jusuf: 33-34.

botë, edhe në botën tjetër! Bëj që të vdes si musliman dhe më shoqëro me punëmirët (në botën tjetër)!”¹⁵⁵

Ata janë punëmirët e dëlirë. Ata janë të devotshmit me vlera, për të cilët Allahu ka thënë për ta:

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهُمْ أَقْتَدِهِ

“Këta janë ata, të cilët Allahu i ka udhëzuar në rrugën e drejtë, andaj edhe ti (o Muhammed) ndiq rrugën e tyre.”¹⁵⁶

E lus Allahun e Lartë dhe Madhështorë, që të na mbrojnë me Islam, të na bëjë të qëndrueshëm në Fenë e Tij dhe mos t’i devijojë zemrat tona pasiqë i udhëzoi, vërtet Ai është Kujdestari dhe i Plotëfuqishmi për këto punë.

Allahu më begatoftë mua dhe ju me Kuranin Madhështorë, me sjelltë dobi mua dhe juve me ajetet dhe përkujtimet e tij të urta.

Këto janë fjalët e mia dhe i kërkoj falje Allahut Madhështor për mua, për ju dhe për gjithë muslimanët për çdo gjynah. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtet Allahu është Falës, Mëshirëplotë!

HYTBJA E DYTË:

Lavdi të shumta dhe të bukura qofshin për Allahun, ashtu si pëlqen dhe kënaqet. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut të vetëm e të pashoq, dhe se Muhammedi është robi dhe i Dërguari i Tij. Salavatet dhe selamet e Allahut qofshin mbi të, mbi familjen dhe shokët e tij, deri në Ditën e Gjykimit. Më pas...

O njerëz! Frikësohuni Allahut të Lartësuar siç e meriton! O robër të Allahut! Është një lloj nderi që është pjesë e nderit të muslimanit: ai është nderi i dorës, nderi i vetes, i vlerave të larta dhe mos nënçmimit të vetes para asnjë krijese. Përkundrazi, muslimani gjen tek vetja e tij një krenari dhe nder të cilin e ka fituar nga krenaria e besimit:

¹⁵⁵ Jusuf: 101.

¹⁵⁶ El En’am: 90.

وَاللَّهُ الْعَزِيزُ وَالرَّسُولُ وَاللْمُؤْمِنِينَ

“Vërtetë, krenaria është e Allahut, e të Dërguarit të Tij dhe e besimtarëve.”¹⁵⁷

Krenaria dhe nderi i muslimanit, e pengojnë nga shtrirja e dorës për të kërkuar dhe lypur atë që kanë njerëzit, përkundrazi ai kërkon prej Allahut. Allahu thotë:

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ

“A ka më të mirë se Ai që i vjen në ndihmë nevojtarit të këputur, kur i lutet Atij, që jua largon të keqen.”¹⁵⁸

Ndërsa Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem thotë:

إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ

“Nëse kërkon, atëherë kërko prej Allahut, e nëse kërkon ndihmë, atëherë kërko ndihmë prej Allahut.”

Nderi i vetes tënde të pengon që dorën ta zgjasësh drejt krijesave, të bën krenar, të bën kërkues të riskut në çdo vend të ligjëruar, në mënyrë që të jesh krenar dhe i fuqishëm. Kjo, sepse Teuhidi dhe përkushtimi yt ndaj Allahut, të bëjnë të drejtohesh vetëm nga Allahu:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

“Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë.”¹⁵⁹

Pejgamberi ynë, sal-lAllahu alejhi ue sel-lem, i ka edukuar sahabët me këtë sjellje. Ka thënë Hakim ibën Hizam: “Shkova tek Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem për t’i kërkuar (që të më japë) dhe më dha, pastaj më dha, i kërkoja dhe më dha, pastaj tha:

¹⁵⁷ El Munafikun: 8.

¹⁵⁸ EnNeml: 62.

¹⁵⁹ El Fatiha: 5.

يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ حُلُوتٌ حَضِرٌ، فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ ، وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافٍ نَفْسٍ
بُورِكَ لَهُ فِيهِ، وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى

“O Hakim! Vërtet kjo pasuri është e ëmbël. Kush e merr atë pa e kërkuar, i bëhet e begatë, dhe kush e merr duke e kërkuar, i bëhet e begatë; mirëpo dora e lartë, është më e mirë se dora e shtrirë.” Hakimi tha: “O i Dërguari i Allahut! Pasha Allahun nuk do t’i marr njeriu gjë”. Hakimin e thërriste Ebu Bekri për t’i dhënë pjesën nga plaçka e luftës, ndërsa ai thoshte: “Jo!” Umeri i jepte, ndërsa ai thoshte: “Jo!” Umeri tha: “Dëshmoni se ia kam paraqitur Hakim ibën Hizamit të marrë pjesën e tij nga plaçka e luftës, ndërsa ai ka refuzuar që ta marrë.” Kështu Hakimi u bë prej pasanikëve dhe tregtarëve muslimanë, të cilëve Allahu i dha mirësi të madhe.

Dy burra u paraqitën tek Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem duke kërkuar nga ai, dhe Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem njihej për turpin e tij dhe dëlirësinë e gjuhës. Kur këta dy burra shkuan duke kërkuar prej tij, i shikoi nga koka tek këmbët e pastaj i tha:

إِنَّ شَيْئًا أُعْطِيْتُمْ وَلَا حَظَّ فِيهَا لِعَبِيٍّ وَلَا لِقَوِيٍّ مُكْتَسَبٍ

“Nëse dëshironi, unë ju jap, mirëpo ajo nuk është pjesë për pasanikun dhe as e njeriun e fuqishëm që mund të punojë.”

Dhe ka thënë:

لَا تَزَالُ الْمَسْأَلَةُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُرْعَةٌ لَحْمٍ

“Njeriu vazhdon edhe lypën derisa ta takojë Allahun pa fytyrë.”

Dhe ka thënë:

إِنَّ الرَّجُلَ يَسْأَلُ مِمَّا عِنْدِي فَأَعْطِيهِ فَإِنَّمَا هِيَ جَمْرَةٌ يَأْخُذُهَا فَلَيْسَتْ قَلْبًا أَوْ لَيْسَتْ كَثْرًا

“Vërtet njeriu lypën prej asaj që unë kam dhe unë i jap, mirëpo ajo është një gacë në dorën e tij; sado pak apo shumë të lypë.”

Pejgamberi sal-lAllahu alejhi ue sel-lem i ka edukuar njerëzit me krenari dhe zell të lartë.

Allahu thotë:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

“Tashmë ju ka ardhur një i Dërguar nga gjiri juaj. Atij i vjen rëndë për gjynahet që bëni ju, jua dëshiron të mirën me gjithë zemër që ju të shkoni rrugës së drejtë dhe është i butë e i mëshirshëm me besimtarët.”¹⁶⁰

Salavatet dhe selamet e Allahut qofshim mbi të, gjithmonë dhe përherë, deri në Ditën e Gjykimit.

Dijeni – Allahu ju mëshiroftë – se fjala më e drejtë është Libri i Allahut, ndërsa udhëzimi më i mirë është udhëzimi i Muhamedit sal-lAllahu alejhi ue sel-lem. Çështjet më të këqija janë ato të shpikura dhe çdo bidat është humbje. Qëndroni me bashkësinë e muslimanëve, sepse Dora e Allahut është me bashkësinë, e kush devijon, devijon për në Zjarr.

Dërgoni salavat – Allahu ju mëshiroftë – mbi robin dhe të Dërguarin e Allahut sikurse ju ka urdhëruar Zoti juaj! I Lartësuari thotë:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Vërtet Allahu dhe melekët dërgojnë salavat për të Dërguarin. O ju të cilët keni besuar! Dërgoni salavate dhe selame për të!”¹⁶¹

O Zot! Dërgo salavate, selame dhe bekoje robin dhe të Dërguarin tënd Muhamed! O Zot! Kënaqu me halifët e tij të drejtë, imamët e udhëzuar; Ebu Bekrin, Umerin, Uthmanin, Aliun, me të gjithë shokët e tij, me tabi’inët dhe pasardhësit e tabi’inëve deri në Ditën e Gjykimit! O Zot! Kënaqu me ne dhe me ta, me anë të faljes, bujarisë dhe mirësisë Tënde, o më i Mëshirshmi ndër mëshiruesit!

O Zot! Krenojë Islamin dhe muslimanët, poshtëroje shirkun dhe idhujtarët, shkatërroji armiqtë e Fesë dhe ndihmoji robërit e Tu besimtarë (muvahhidun)!

O Zot! Bëje këtë vend dhe gjitha vendet e muslimanëve të sigurta dhe të qeta, o Zoti i krijesave!

¹⁶⁰ EtTeubeh: 128.

¹⁶¹ El Ahzab: 56

O Zot! Na bëj të sigurtë në vendet tona! O Zot! Na bëj të sigurtë në vendet tona! O Zot! Përmirsoje prijësin tonë! O Zot! Përmirësoji prijësit e muslimanëve në përgjithësi!

O Zot! Jepi sukses drej çdo të mire prijësit tonë dhe prijësit të muslimanëve; Abdullah ibën AbdulAzizit! O Zot! Bëji fjalët dhe veprat e tija të qëlluara! O Zot! Jepi sukses drejt çdo të mire! O Zot! Jepi atij shëndet, jepi mirëqënie dhe bëje begati për veten e tij dhe për gjithë shoqëritë muslimane, vërtet Ti je i Plotëfuqishëm!

O Zot! Jepi sukses drejt çdo të mire princit Najif ibën AbdulAzizit, bëji fjalët dhe veprat e tija të qëlluara dhe ndihmoje në përgjegjësinë që ai ka! Drejtoje atë drejt asaj që Ti e pëlqen dhe kënaqesh, vërtet Ti je i Plotëfuqishëm!

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

“Edhe ata që erdhën pas tyre, thonë: O Zoti ynë, falna neve dhe vëllezërit tanë, të cilët kanë besuar para nesh dhe mos lejo që në zemrat tona të ketë asnjë të keqe ndaj besimtarëve! O Zoti ynë, Ti je vërtet i Butë dhe Mëshirëplotë!”¹⁶²

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“Ata thanë: O Zoti ynë! Ne e kemi futur veten në gjynah, prandaj, nëse Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne vërtet që do të jemi nga të humburit!”¹⁶³

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

“ Zoti ynë, na jep të mira në këtë botë, na jep të mira në botën tjetër dhe na ruaj nga dënimi i Zjarrit (të Xhehenemit)!”¹⁶⁴

Robër të Allahut!

¹⁶² El Hashr: 10

¹⁶³ El Earaf: 23.

¹⁶⁴ El Bekare: 201.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ

“Vërtet Allahu urdhëron drejtësinë, mirësinë dhe ndihmën për të afërmit, si dhe ndalon imoralitetin, veprat e shëmtuara dhe dhunën. Ai ju këshillon, në mënyrë që ju të merrni mësim.”¹⁶⁵

Përkujtojeni Allahun Madhështor dhe Ai ju përkujton juve, falenderojeni për mirësitë e Tij në përgjithësi dhe ai do t’ju shtojë prej tyre. Përkujtimi i Allahut është diçka më e madhe dhe Ai është në dijeni se çfarë veproni.¹⁶⁶

Përktheu: Besmir Cacani

---

¹⁶⁵ EnNahl: 90.

¹⁶⁶ Hytbja është mbajtur më datë 20 Xhumada el Akhir 1433 h.